

SNF
Bulletin
SAMFUNNS- OG
NÆRINGS- OG
LIVSFORSKNING AS
NR 2 2002 14. ÅRGANG

Forsidebilde: Berrefjord & Thomassen AS

SPESIALNUMMER
Presentasjon av SNF
Årsberetning og årsregnskap 2001

INNHold

SNF – en markedsbasert forsknings- organisasjon av adm. dir Per Heum	3
SNF 2002 – Organisering	7

FORSKNINGSENTRENE – EN PRESENTASJON:

Senter for internasjonal økonomi og skipsfart	8
Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk	10
Senter for fiskeriøkonomi	14
Senter for strategi og ledelse	16
Senter for finansiell økonomi	18
Administrasjon og fellestjenester	20

ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP 2001

Styrets beretning	22
Regnskap, noter m.m.	25
Råd, styre og ledelse i 2001	28

De ansatte; helse og miljø	30
-----------------------------------	-----------

VITENSKAPELIG PRODUKSJON:

Konferanser/workshops	32
Publisering og konferanser – en oversikt	32
Forskningspriser, doktorgrader	33
Vitenskapelig publisering 2001	35
Publikasjoner 2001	37

Adresser m.m.	45
----------------------	-----------

REDAKSJON AV
SNF-BULLETTIN
NR 2/02 OG
ÅRSBERETNING
OG ÅRSREGNSKAP
2001:

Ove Osland
(redaktør)
Per Heum
Monica Follesø Børmo
Anne Kristin
Wilhelmsen

Intervjuene i senterpre-
sentasjonene er
skrevet av
Per Arne Solend.

SNF – en markedsbasert forskningsorganisasjon

Samfunns- og næringslivsforskning AS (SNF) er Norges største og tyngste forskningsmiljø innen anvendt økonomisk-administrativ forskning. Forskningen utføres i randsonen av Norges Handelshøyskole (NHH) med basis i egen stab og fagmiljøene ved NHH. På det økonomiske fagområdet og innen næringsrettet samfunnsforskning er SNF også en integrert del av randsonen til Universitetet i Bergen (UiB), og samarbeider nært med fagmiljøet ved Institutt for økonomi. SNF har dermed tilgang til alle de ledende fagmiljø på det økonomiske fagområdet i Bergen, og bidrar aktivt til at disse faglig skal ligge i fremste rekke, nasjonalt og internasjonalt.

SNF har spesialisert seg på å anvende teori og metode fra økonomisk-administrative fag i forskning og forskningsbaserte utredninger om næringsliv, økonomi og samfunn. Det gjøres ved å utvikle prosjekter og program for å belyse nærmere spesifiserte, og klart avgrensede spørsmål, for så å få noen til å betale for at dette arbeidet skal bli utført. Over 90% av virksomheten i SNF finansieres gjennom slike oppdrag. SNF er derfor en markedsbasert forskningsorganisasjon.

Markedsbasert forskning vil si at man utfører forskning og forskningsbaserte utredninger

som det er betalingsvillig etterspørsel etter i samfunnet. En markedsbasert forskningsorganisasjon har derfor flere oppgaver å løse. Den må kombinere forskningsmessige utfordringer og kvalitet med hva potensielle brukere av forskningsbasert kunnskap oppfatter som nyttig og relevant. Å markedsbasere forskningen betyr ikke at det kan slakkes av på kravene som må stilles til god forskning om kvalitet, integritet og etterprøvbarehet. Det betyr imidlertid at det stilles større krav til forskere og fagmiljø om å godtgjøre hvordan deres fag og forskning kan komme til nytte. Markedsbasering disiplinere og målretter.

Det er imidlertid viktig å være klar over at ikke all forskning lar seg markedsfinansiere, fordi nytte hos aktuelle kunder ikke alltid ledsages av betalingsevne, eller fordi nytten i beste fall ligger i uforutsigbare

ADM. DIR.
Per Heum

muligheter for anvendelse langt fram i tid. Også slik forskning er ønskelig. I forskningspolitisk sammenheng er det derfor viktig at markedsbaseringen ikke rendyrkes, og at det i samfunnet er frie og ubundne midler tilgjengelig for forskning som utelukkende kan bli vurdert på vitenskapelige kriterier.

KRAV TIL SNF

Suksessen til SNF som markedsbasert forskningsorganisasjon, avhenger både av hvordan vi hevder oss i konkurransen om oppdrag, og av hvordan vi presenterer i faglig sammenheng. Det er fullt mulig å være markedsba-

sert og vinne mange oppdrag som gir omfattende beskjeftigelse og lønnsomhet, uten at virksomheten har særlig med forskning og ny kunnskapsutvikling å gjøre. Følgelig kan vi heller ikke påberope oss å være noen forskningsorganisasjon. På den annen side er det fullt mulig å være en forskningsorganisasjon hvor det utføres og tilbys avansert og meritterende forskning, som egentlig ikke etterspørres i markedene for forskning. Følgelig blir ikke forskningen markedsbasert.

Utfordringen for organisasjoner som SNF er å utvikle holdninger og innstilling, prosedyrer og medarbeidere som gjør organisasjonen til en profesjonell markedsaktør, og samtidig sørge for at de markedsfinansierte oppdragene gir positive bidrag til kunnskapsutviklingen på de fagområder som forskningen springer ut av. Dette er spørsmål vi bakser med nær-

mest kontinuerlig, og som vi neppe noen gang finner løsninger på en gang for alle.

OPPDRAGSFORSKNING I

NHH-MILJØET OG I RANDSONEN AV UiB

Siden etableringen i 1991 har SNF basert sin forskning på en egen stab av velkvalifiserte forskere, som kan ha stabil og forpliktende oppmerksomhet mot brukere og markedene for forskning, og som kan involvere og trekke på avansert spisskompetanse hos assosierte medarbeidere i basismiljøene ved moderinstitusjonen, NHH, og hos samarbeidspartneren, UiB. Vi har dessuten hatt fordelene av at personer med hovedstilling ved disse institusjonene, aktivt har organisert eksterntfinansiert forskning gjennom SNF.

Disse faglige relasjonene er ekstremt viktige, ikke minst fordi SNF praktisk talt ikke har basisfinansiering fra Norges forskningsråd eller andre offentlige kilder. Interaksjonen med fagmiljøene ved NHH, og ved UiB, gjør at SNF likevel får del i hvordan forskningsfronten internasjonalt utvikler seg. Dermed er det mulig å tilby det fremste innen teori og metode for å belyse anvendte problemstillinger, samtidig som det gjennom SNF kan initieres eksterntfinansiert forskning som utfordrer fagene, både teoretisk og metodisk.

På denne bakgrunn er det ekstremt viktig for SNF å organisere virksomheten slik at de tette faglige relasjonene til basismiljøene kunne videreføres. Det er gjort med omdanningen av SNF. Fra og med i år er virksomheten i forskningsstiftelsen SNF ført videre i en fondsbestyrende stiftelse, Stiftelsen SNF, og et forskningsutførende aksjeselskap, Samfunns- og næringslivsforskning AS. Stiftelsen SNF, NHH og UiB eier aksjeselskapet, og selv om stiftelsen er største aksjonær, er forholdet mellom aksjonærene organisert slik at NHH fremstår som hovedeier og UiB som deleier. Dermed fortsetter SNF som en del av NHH-miljøet, som et redskap og en partner for NHH når det gjelder eksterntfinansiert forskning innenfor Høyskolens fagområder, og tilsvarende for UiB når det gjelder

eksterntfinansiert forskning på det økonomiske fagområdet og innen næringsrettet samfunnsforskning.

KOMPETANSEBASE

SNFs kompetansebase består av forskere med hovedstilling i SNF og vitenskapelig rådgivere og assosierte medarbeidere med hovedstilling ved NHH, UiB og andre universiteter og høyskoler i Norge og utlandet.

Dessuten engasjeres forsknings- og prosjektassistenter på tidsbegrensete kontrakter. Ved utgangen av 2001 var 77 personer ansatt med hovedstilling i SNF, som forskere, forskningsassistenter og adm personale. Disse står for 75% av forskerårsverkene i SNF. De resterende utføres hovedsakelig av vitenskapelige rådgivere og assosierte medarbeidere, som teller 105

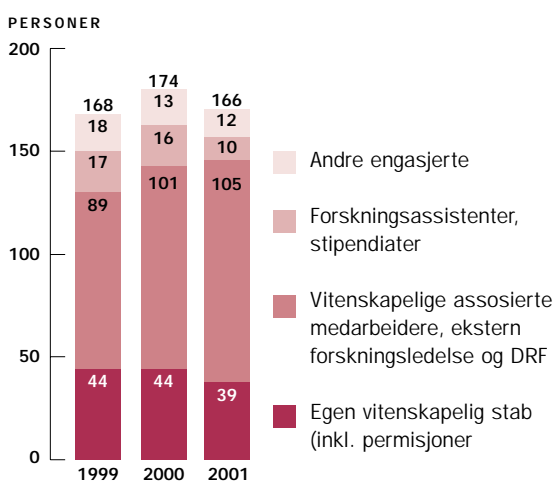
personer. De fleste har hovedstilling ved NHH eller UiB. 9 har hovedstilling ved et utenlandsk universitet, og er engasjert på deltid som Distinguished Research Fellow (DRF).

Vel halvparten av SNFs fast ansatte forskere har avlagt dr.grad, og over 70% er tilkjent kompetanse på dette nivået etter eksternt bedømming. Sammen med tilgangen til fagkompetanse ved NHH og UiB, betyr dette at den formelle kompetansen i SNFs sentrale forskningsbase er meget høy. SNF sliter imidlertid med å rekruttere nye godt, kvalifiserte forskere. I den sammenheng er det bekymringsfullt at nedgangen i antall forsknings- og prosjektassistenter fortsatte i 2001, fordi det blant disse er mange som rekrutteres til en forskerkarriere. Begrenset forskertilgang forklarer også at antall forskerårsverk i SNF er gått noe ned de senere årene.

MARKEDSPOSISJON

Basisfinansieringen av SNF fra Norges forskningsråd er på under 10% av SNFs budsjett, selv når vi inkluderer støtte til strategiske program fra andre områder enn Kultur og samfunn, som har basisbevilgningsansvaret for SNF. Kildene for SNFs prosjektfinan-

FIG. 1 RESSURSBASEN

siering er stort sett de samme som tidligere. I underkant av halvparten av virksomheten er på prosjekter som er finansiert av Norges forskningsråd, vel en tredel fra næringslivet og 15% fra offentlig forvaltning. Bare vel 3% er fra internasjonale kilder, og da først og fremst EU-finansiert forskning, som i kommersiell forstand stort sett er tapsprosjekter.

Forskningssamarbeidet med Telenor om teleøkonomisk forskning har gått inn i en ny avtaleperiode, 2002-2005. Forskningen innenfor samarbeidsavtalene med Norges Rederiforbund og Statoil har fortsatt. Fra 2001 er samarbeidet med Norges Rederiforbund organisert gjennom et kompetanseprosjekt med brukermedvirkning under Norges forskningsråd. Fra 2002 har SNF fått ytterligere to kompetanseprosjekter med brukermedvirkning gjennom Norges forskningsråd, hvor flere bedrifter og næringsorganisasjoner medvirker med brukerfinansiering. Det betyr at vi har lykket med å få en større andel næringslivsfinansiering.

BIDRAG TIL FAGMILJØENE SNF BYGGER PÅ
Den eksternfinansierte forskningen bidrar til at fagmiljøene som SNF bygger sin virksomhet på, får bedre finansieringsmuligheter for mange tiltak og aktiviteter som er viktige for fagenes og forskernes videreutvikling. Dels skjer dette som en del av den løpende virksomheten i prosjektene. Dels skjer det ved at SNF bruker sitt Fond for anvendt forskning til å støtte ulike faglige tiltak i SNFs fagmiljø.

Fond for anvendt forskning var betegnelsen på den frie egenkapitalen i forskningsstiftelsen SNF. Nå bestyres dette fondet, som utover kapitaliseringen av SNF AS er på 22 millioner kroner, av Stiftelsen SNF. Denne stiftelsen har et eget styre med en representant oppnevnt av hver av stifterne (NHH og Nærings- og handelsdepartementet), en oppnevnt av Norges forskningsråd, to valgt av og blant rådgivere og assosierte medarbeidere i SNF, og to valgt av og blant SNF-ansatte forskere. Dette styret vil videreføre ordningen som ble vedtatt av rådet i forskningsstiftelsen SNF for å styrke kompetansen i de fagmiljøene som SNF baserer sin oppdragsforskning på. Nærmere bestemt bidrar man med finansiering for å stimulere forskerutveksling med utlandet, for avholdelse av

faglige konferanser i miljøet, for forskerkvalifisering og for at oppdragsfinansierte forskere skal kunne bearbeide artikler for internasjonal vitenskapelig publisering.

I 2001 var SNF (med)arrangør på 10 faglige konferanser, hvorav alle hadde internasjonal deltakelse. Fond for anvendt forskning ga tilsagn om delfinansiering av seks konferanser (se tab. side 32).

Tre av SNFs fast ansatte forskere hadde minst 2 mnd. forskningsopphold i utlandet, og to utenlandske gjesteforskere hadde minst 2 mnd. forskningsopphold i NHH-miljøet gjennom SNF. Fond for anvendt forskning delfinansierte utenlandsoppholdene for alle de SNF-ansatte forskerne, og delfinansierte dessuten utenlandsoppholdene for syv assosierte medarbeidere med hovedstilling ved NHH og en ved UiB. Fire personer, som har hatt tilknytning til SNF gjennom avhandlingsarbeidet, disputerte for dr.graden i 2001. To av disse har hatt delfinansiering fra Fond for anvendt forskning, og to har fortsatt hovedstilling ved SNF.

BIDRAG FRA FORSKNINGEN

Resultatene av arbeidet på forskningsprosjektene blir rapportert på ulikt vis. I SNFs publikasjonsserie, som også er tilgjengelig på Internett, utkommer hvert år rundt 150 publikasjoner.

SNF legger stor vekt på at forskningen eksponeres for internasjonal forskning. Det bidrar til å kvalitets sikre det vi selv gjør, og beriker egen forskning ved å føre inn komparative referanser. Derfor er det viktig at antall deltakelser med presentasjon av forskningen i SNF på internasjonale fagkonferanser og workshops holder seg på et forholdsvis høyt nivå. De senere årene har det vært rundt 100 i året. Dessuten bearbeides slike presentasjoner til publikasjoner i internasjonale vitenskapelige tidsskrift. Antallet varierer noe fra år til annet. I 2001 ble det trykket 44 artikler i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter, som helt eller delvis baserer seg på forskning i SNF, samt 41 kapitler i fagbøker og artikler i norske vitenskapelige tidsskrift.

Forskningsresultater presenteres også i mer brukerrettet sammenheng. Det skjer typisk som oppdragsgivere og på brukerkonferanser, samt gjennom kronikker, avisinnlegg og intervjuer.

TABELL 1 ANSATTE ¹⁾

	1999	2000	2001
Menn	67	61	46
Kvinner	31	31	31
Totalt	98	92	77

1) Ansatte forskere og adm. personell, ex. permisjoner og assosierte medarb.

UTFORDRINGER PÅ

EUROPEISK NIVÅ

Virksomheten i SNF, slik den er beskrevet foran, viser styrken ved SNFs måte å organisere eksternfinansiert forskning, som en egen markedsbasert organisasjon i NHH-miljøet, i randsonen av både NHH og UiB. De faglige resultatene tyder på at forskningen i SNF holder god faglig kvalitet, og at virksomheten bidrar til fagmiljøenes utvikling slik at de fortsatt skal kunne holde et høyt nivå.

Selv om SNF ikke ble vertsinstitusjon for noen av sentrene for fremragende forskning i denne omgang, ser vi det som en anerkjennelse av den faglige kvaliteten ved SNF, og som en stimulerende utfordring, at SNF faktisk gikk videre med begge sine forslag fra første runde i denne utvelgelsesprosessen. Vi tolker det også som at SNF rent faglig bør ha gode forutsetninger for å gjøre seg sterkere gjeldende i forhold til internasjonale forskningsoppdrag. Derfor vil vi bruke

TABELL 2

DR. GRADER I EGEN
VITENSKAPELIG STAB¹⁾

ÅR	ANTALL	%
1999	18	49
2000	20	61
2001	16	52

1) Ansatte forskere, min. 50% stilling, ex. permisjoner og assosierte medarb.

erfaringene herfra til å posisjonere SNF og NHH-miljøet i Europa. Dette er viktig, fordi EUs 6. rammeprogram for forskning legger opp til virkemidler som tar sikte på å strukturere forskningsmiljøene i Europa. Derfor er det strategisk viktig for SNF at ikke bare enkeltforskere, men også hele faggrupper, og SNF som institusjon, integreres i ledende forskningsnettverk internasjonalt. Det gjelder for eksempel

Networks of Excellence som er under utvikling på europeisk nivå. Problemet for en helt ut oppdragsfinansiert institusjon som SNF, er at EU kun finansierer halvparten av prosjektkostnadene når et prosjekt oppnår støtte. Den andre halvparten må institusjonen skaffe til veie fra annet hold. Det er ikke alltid like enkelt. Dersom ikke instituttsektoren i Norge skal havne på siden av denne strukturutviklingen når det gjelder forskning i Europa, er det viktig at de økonomiske insentivene for å delta blir bedre.

Organisering 2002

EIERE AV SNF AS 2002:

Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning	80%
Norges Handelshøyskole	16%
Universitetet i Bergen	4%

STYRET FOR SNF AS 2002:

MEDLEMMER:

Skauge, Arne (*leder*), adm. direktør,
Finansnærings Hovedorganisasjon

Lars Mathiesen (*nestleder*), professor, *NHH*

Jan Erik Askildsen, *førsteamanuensis*,
Universitetet i Bergen

Mette Bjørndal, *førsteamanuensis*, *NHH*

Egil Kjerstad, *forsker*, *SNF*

Odd Nordhaug, *professor*, *NHH*

Hildegunn Kyvik Nordås, *forsker*, *SNF*

Johan Fredrik Odfjell

Tor Steig, *sjeføkonom*, *Næringslivets Hovedorganisasjon*

Marit Vaagen, *partner*, *McKinsey & Company*

DAGLIG LEDELSE:

Adm. dir. Per Heum

FORSKNINGSSJEFER:

Senter for internasjonal økonomi og skipsfart:
Forskningsjef Karen Helene Midelfart Knarvik

Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk:
Forskningsjef Lars Sørgard

Senter for fiskeriøkonomi:
Forskningsjef Røgnvaldur Hannesson

Senter for strategi og ledelse:
Forskningsjef Paul N. Gooderham

Senter for finansiell økonomi:
Forskningsjef Frode Sættem

ADMINISTRASJONSSJEF

Monica Follesø Børmo

Friske formidlere

Senter for internasjonal økonomi og skipsfart (SIØS) går nye og spennende veier når det gjelder å formidle sin aktuelle forskning.

FORSKNINGSSJEF:
Professorstipendiat
Karen Helene Midelfart
Knarvik,
dr.oecon.

KONSULENT:
Anne Liv Scrase

FASTE FORSKERE:
Hans Jarle Kind,
dr.oecon.

Ottar Mæstad,
dr.oecon.

Eva Benedicte Norman
cand.oecon.

DISTINGUISHED
RESEARCH FELLOWS:
Docent
Karolina Ekholm
dr.philos.

Docent
Richard Forslid,
dr.philos.

Professor
Henry B. Overman,
Ph.D.

Professor
Diego Puga,
Ph.D.

Professor
Ian Wooton,
Ph.D.

SENTRALE
ASSOSIERTE
MEDARBEIDERE:
Førsteamanuensis
Kjetil Bjorvatn
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Alexander Cappelen
dr.oecon.

Professor
Jan I. Haaland
dr.oecon.

Professor
Victor D. Norman
(permisjon)
Ph.D.

Førsteamanuensis
Linda Orvedal
dr.oecon.

Professor
Guttorm Schjelderup
dr.oecon.

Professor
Siri P. Strandenes
siv.øk. HAE

Førsteamanuensis
Stig Tenold
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Øystein Thøgersen
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Tor Wergeland
siv.øk. HAE

Forskningssjef Karen Helene Midelfart Knarvik har lagt bak seg et svært aktivt år på formidlingsiden.

– Vi avsluttet nylig et større prosjekt om globalisering, næringslokalisering og økonomisk politikk som også favnet videre enn bare vårt senter, kan hun fortelle. Resultatet av arbeidet ble gjort tilgjengelig for brukerne i form av bok, og denne ble meget godt motatt på lanseringen i mars.

Videre sto forberedelsene til SIØS Økonomisk Forum, som ble gjennomført i Oslo tidlig i februar i år, sentralt. Her hadde senteret invitert viktige representanter for brukergruppene de forholder seg til. Deltagerlisten viste navn fra både skipsfartsnæringen, embetsverket og det politiske liv. Talerlisten kan gjerne fungere som et speil på konferansens nivå; her kunne man foruten forskere fra SIØS, lytte til både finansministeren og NHOs president, Jens Ulltveit-Moe.

– Tanken vår var å legge opp til en form hvor vi kunne formidle forskning og samtidig knytte nærmere kontakt mellom forskere og brukergrupper, sier Knarvik. Tilbakemeldingene både på konferansen og i ettertid var udelt positive. Dermed befester arrangementet seg uten tvil som en tradisjon.

– Jeg tror det oppfattes som positivt at vi som forskere strekker oss litt og legger opp til en form som passer for brukergruppene, sier

forskningssjefen. På forhånd var det arbeidet grundig med å lage brukervennlige presentasjoner og å skape dialog. Man valgte bevisst å ikke satse på en stor gruppe, men på de viktigste representantene fra de ulike gruppene, for å oppnå et dynamisk forum.

I tillegg til å synliggjøre senteret på en helt ny måte, tror Knarvik at forumet også var en viktig plussfaktor for det gode arbeidsmiljøet senteret nyter godt av.

– Jeg tror det gjorde noe for lagånden at dette var noe vi som en gruppe stod sammen om å få til. Og det er veldig viktig for forskere som ofte gjøre mye av sitt arbeid alene, fremhever hun.

For øvrig kan det også nevnes at SIØS' nyhetsbrev, som nå er inne i sin tredje årgang, fortsetter å gi omverdenen glimt av de problemstillinger forskerne til daglig fordyper seg i.

INTERNASJONALT SAMARBEID

Som navnet sier, retter Senter for internasjonal økonomi og skipsfart blikket ut over norske grenser. Senteret kjennetegnes ved det store innslaget av utenlandske medarbeidere. Av de 10-15 som normalt er tilknyttet senteret, er hele 6-7 utenlandske forskere. Knarvik og hennes medarbeidere samarbeider nært med anerkjente institusjoner som

FORSKNINGSSJEF
Karen Helene
Midelfart Knarvik

for eksempel London School of Economics, Handelshøyskolen i Stockholm og University of Toronto. I tillegg har også senteret hatt – og har – EU-finansierte post.doc.-stillinger.

– Vår tette kontakt med det internasjonale forskningsmiljøet høyner nivået på arbeidet, sier Knarvik.

– Å tiltrekke oss utenlandske kapasiteter på våre felt er noe vi helt bevisst har prioritert.

ENDREDE FORUTSETNINGER FOR POLITIKKUTFORMING

Når det gjelder oppdragsiden, ønsker SIØS bevisst å satse på langsiktige prosjekter av et visst omfang, hvor det er anledning til en faglig fordypning i problemstillingene.

– Derfor forholder vi oss i første rekke til Norges forskningsråd, EU-kommisjonen, Norges Rederiforbund og departementene, sier Knarvik. Senteret har også hatt prosjekter innenfor SNF/NHHS rammeavtaler med Statoil og Telenor. Noe som opptar Senter for internasjonal økonomi og skipsfart, er utformingen av økonomisk politikk i en ny og globalisert verden.

– Vi har endrede forutsetninger og et endret verdensbilde. Noen av

Forts. side 29

En globalisert hverdag

Hvilke utfordringer står utformerne av den økonomiske politikken overfor som en følge av stadig økende internasjonalisering og globalisering?

Hvordan blir bedrifters lokalisering valg påvirket av integrasjonsprosessene i Europa? Hva betyr den kraftige veksten i fernasjonale selskap og investeringer på tvers av land for en liten, åpen økonomi som den norske? Og hvordan påvirkes mulighetene for å drive økonomisk politikk på nasjonalt nivå av at bedrifter, kapital og arbeidskraft blir mer mobile mellom land?

FORMIDLER I BOKFORM

Spørsmålene i vår globale hverdag er mange, og forhåpentligvis kan forskningen være med på å lede oss i retning av svarene.

Problemstillingene ovenfor er blant dem forskerne ved Senter for internasjonal økonomi og skipsfart ved SNF har forsøkt å besvare.

– Vi har gjennomført et stort prosjekt, hvor vi har sett på ulike sider av internasjonalisering og globalisering med fokus på økonomisk politikk, sier professor Jan I. Haaland. Prosjektet var en del av NFRs forskningsprogram Næring, finans og marked.

I kjølvannet av prosjektet har Senter for internasjonal økonomi og skipsfart i tillegg til de omfattende vitenskapelige dokumentene prosjektet har resultert i, gitt ut boken "Globalisering, næringslokalisering og økonomisk politikk" (Fagbokforlaget).

– Prosjektet favner vidt, både faglig sett og i SNF-sammenheng, da flere sentre har arbeidet sammen. Boken er ment å være en oppsum-

mering og et forsøk på å trekke sammen trådene og gi en helhetlig fremstilling av noen av problemstillingene som er belyst gjennom prosjektet, sier Haaland.

MOT SPISSERE SPESIALISERING

Haaland kan fortelle at næringslokalisering er en sentral del av prosjektet.

– Vi har sett på hvor næringer og bedrifter som er mobile over landegrensene lokaliseres. I denne sammenhengen er det to begreper som er sentrale. Spesialisering og klyngedannelser.

– Vi ser en klar tendens i retning av økende spesialisering blant de europeiske landene, sier Haaland. Når det gjelder næringslokalisering, må det dermed være riktig å kalle Norge et annerledesland.

– Vi har en næringsstruktur som er forskjellig fra andre land, med en relativt liten industrisektor. Mye av vår industri og eksport er basert på energi eller naturressurser. Vi har mindre av tradisjonelle industrinæringer. Vi eksporterer råvarer og energiintensive varer, og importerer ferdigvarer. Det vil vi fortsette med, tror Haaland.

– I den grad vi ønsker å bygge opp en sterkere industribase, vil det være utfordringer når det gjelder å få til rammevilkår for å starte slik produksjon i Norge. Andre land har langt gunstigere tradisjoner og rammevilkår, og gjerne mer stabile

PROFESSOR
Jan I. Haaland

langsiktige markedsforhold gjennom EU-medlemskap.

TIL HJELP FOR POLITIKKUTFORMERE

Boken ble lansert i mars for ulike grupper på et seminar i Oslo. Omlag 50 deltagere, hovedsakelig fra departementer,

organisasjoner og forskningsinstitusjoner var møtt fram til lanseringen.

– Vi fikk til gode diskusjoner rundt temaene. God dialog med brukerne er den viktigste tilbakemeldingen vi kan få, sier Haaland.

Globalisering og trender i internasjonal økonomi er noe som angår ikke bare forskere, men også i stor grad de som har ansvar for utformingen av morgendagens politikk.

– Jeg tror at kunnskapsnivået er veldig høyt hos mange som arbeider med disse problemstillingene, sier Haaland.

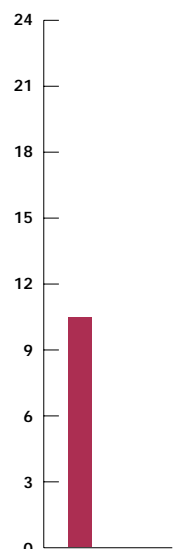
– Samtidig kan det være et problem at de enkelte beslutningstagere har sine relativt avgrensede ansvarsområder, og at det derfor blir vanskeligere å se en helhet.

Når det gjelder hva de som legger rammebetingelsene for norsk næringsliv i særlig grad bør være opptatt av, er Haaland klar i sin tale.

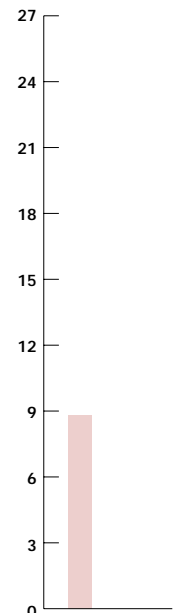
– Målet må være å tenke politikkutforming i form av at det skal være attraktivt å bo og jobbe i

Forts. side 29

OMSETNING
2001
10,1 mill. kr.

ÅRSVERK
2001
8,9

Et samfunnsøkonomisk senter

Et vidt spekter av samfunnsøkonomisk forskning er samlet under paraplyen til forskningssjef Lars Sørgard ved Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk.

FORSKNINGSSJEF:
Professor
Lars Sørgard,
dr.oecon.

SENTERSEKRETÆR/
KOORDINATOR:
Kellis Akselsen

SENTERSEKRETÆRER:
Astrid Dahle
Tonje Skaar

FAGGRUPPELEDERE:
Energiøkonomi:
Forsker
Balbir Singh
Ms.Phil.

Innovasjon og regional næringsutvikling:
Forsker
Grete Rusten
dr.oecon.

Nærings- og arbeids- markedsøkonomi:
Professor
Kjell G. Salvanes
dr.oecon.

Offentlig sektors økonomi:
Forsker
Jan Gaute Sannarnes
siv.øk. HAE

Tele- og nettverks- økonomi:
Professor
Kåre P. Hagen
dr.oecon.

FASTE FORSKERE:
Sturla Alvhelm
cand.polit. (perm)

Christian Andersen
cand.polit. (perm)

Afsaneh Bjorvatn
cand. polit.

Kurt Brekke
cand.polit. (perm)

Svenn-Åge Dahl
cand.polit.

Tom Eldegard
cand.polit.

Ivar Gaasland
cand.polit.

Rune Jansen Hagen
dr.oecon.

Sissel Jensen
dr.polit.

Magnus Hatlebakk
cand.polit.

Kari Holmefjord
cand.polit. (perm.)

Tor Helge Holmås
cand.polit. (perm)

Stig-Erik Jakobsen
dr. polit.

Egil Kjerstad
cand.polit.

Forts. side 12

2001 var det første hele året det nye senteret var i drift, og vi er fornøyd med det vi har oppnådd, sier Sørgard.

– Vi har hatt svært høy aktivitet, med mange spennende forskningsprosjekter. I tillegg opplever vi at de ansatte på senteret viser stor fleksibilitet når det gjelder å ta fatt i ting. Arbeidet med å koordinere på tvers av det som tidligere var ulike sentre har gått svært bra.

Året startet med at vi hadde lav aktivitet, men forskerne ved senteret tok fatt i dette på en imponerende måte, og med vilje og evne til å dra hverandre med på nye prosjekter endte det til slutt med at 2001 ble et svært godt år, både forskningsmessig og økonomisk, kan forskningssjefen konstatere.

FEM FORSKNINGSGRUPPER
Senteret er ganske stort i omfang, faktisk utgjør det i aktivitet over 40% av aktiviteten på SNF, og de legger derfor vekt på å bygge merkevaren SNF utad i sine prosjekter.

– Vi har aktivitet på de fleste samfunnsøkonomiske forskningsfelt foruten økonomisk geografi, sier Sørgard. Senteret er organisert i fem faggrupper: Tele- og nettverksøkonomi, Energiøkonomi, Offentlig økonomi, Innovasjon og regional næringsutvikling og Nærings- og arbeidsmarkedsøkonomi.

– Et viktig stikkord for senterets rolle er koordinering på tvers av faggrupper. Forskere samarbeider på tvers. I stedet for å

konkurrere om prosjekter går man sammen om nye og eksisterende prosjekter.

BRED AKTIVITET

Når vi ber forskningssjefen om å gi noen eksempler på hva det forskes på, er det største problemet å vite

hvor han skal begynne, for her er det nok å ta av.

– På gruppen Innovasjon og regional næringsutvikling har vi blant annet arbeidet med temaene utenlandske investeringer, IKT og kunnskapsintensive bedrifter. Vi har her sett på hvordan utenlandsk eierskap påvirker de regionale ringvirkningene av en bedrift.

Innen Nærings- og arbeidsmarkedsøkonomi avsluttet vi i 2001 et forskningsprogram for Forskningsrådet om deregulering, internasjonalisering og konkurransepolitikk, med fokus på blant annet hvordan sammenhengen er mellom lønnsdannelse og bedriftenes ønske om å flagge ut.

På gruppen i Tele- og nettverksøkonomi har vi avsluttet den fireårige samarbeidsavtalen med Telenor, og fra nyttår startet vi opp en ny avtale. Vi har også styrket bredden i forskningen innenfor Tele- og nettverksøkonomi ved blant annet å fokusere på de regionale og handelsmessige konsekvensene av veksten i IKT-sektoren og dens betydning som innsatsfaktor.

FORSKNINGSSJEF
Lars Sørgard

På feltet Energiøkonomi har vi videreført vårt samarbeide med Statnett og forsket på organiseringen av transmisjonsnettet, og dessuten gjennomført en studie for OED angående optimal regulering av nettvirksomhet.

Dessuten har vi, og har hatt, omfattende

forskning innenfor Statoil-avtalen, og blant annet forsket på hvorvidt det er lønnsomt for Statoil å integre mot sluttkundene i det europeiske gassmarkedet.

Den siste gruppen, Offentlig økonomi, har forsket på ulike tema som spenner fra multilaterale organisasjoner, effektivitetsforskjeller mellom offentlig og privat drift til liggetid på sykehjem. Det er blant annet slutført et prosjekt som omhandler hvordan myndighetene kan benytte auksjoner i næringspolitikken, og det har vært arbeidet med et prosjekt for Finansdepartementet om hvordan norsk landbruksbasert næringsmiddelindustri kan bli påvirket av blant annet friere import til Norge.

– Vi legger vekt på å få til en vekselvirkning mellom anvendt forskning hvor vi formidler kunnskap gjennom oppdrag for blant andre departementene, og en langsiktig profil med fokus mer mot grunnforskning og publisering i internasjonale tidsskrifter, sier Sørgard.

Forts. side 29

Likelønnslandet

Tallenes tale er klar. Ingen OECD-land har så lave lønnsforskjeller som Norge.

Professor Kjell G. Salvanes har vært leder for prosjektet "Globalisering og arbeidsmarked", som var ferdig til jul i 2001.

– Dette var et prosjekt finansiert av Forskningsrådet, hvor hovedinnfallsvinkelen har vært å se på den effekten økt teknologisk endring og økt internasjonalisering har på bedrifters tilpasning, lønnsforskjeller og lønnsfastsettelse, opplyser Salvanes.

LAVE LØNNSFORSKJELLER

– Vi ser at i de fleste OECD-landene har forskjellene mellom ulike lønnsgrupper økt med årene. Høy utdanning fungerer her som nøkkelen til stillinger som betaler vesentlig bedre enn de arbeidsoppgaver som utføres av personer uten høyere utdanning. Og forskjellene mellom høytlønnede og lavtlønnede har, i følge Salvanes, økt de siste årene. Imidlertid har man ikke observert den samme effekten i Norge. Snarere tvert i mot. Faktisk har ingen OECD-land mindre lønnsforskjeller enn Norge.

– Vi har gått inn for å se på to forhold. For det første har vi stilt oss spørsmålet om de samme underliggende årsakene virker i Norge som i utlandet. Det vil si, opplever vi også teknologisk endring og økt handel?

DATAGRUNNLAG UTEN SIDESTYKKE

Før vi slipper til svaret, kan det være verdt å si noe om arbeidsme-

todene. Gjennom SNF har en gruppe bestående av forskere fra NHH og Universitetet i Bergen samarbeidet med folk fra utlandet gjennom EU og CEPR-nettverket. Også amerikanske forskere har vært involverte i prosjektet. Han kan trygt fastslå at forskerne sitter

på et imponerende datamateriale.

– Vi har etablert en stor database, som vi har fått utviklet hos SSB. Her har vi etablert koblinger mellom personer og bedrifter. Vi vet en hel del om hver person og bedrift, det vil si hvor lenge man har vært ansatt, lønnsnivå og så videre. Det som er spesielt med denne basen er at den består av hele populasjonen, sier Salvanes. Med andre ord: Samtlige norske arbeidstakere og bedrifter. Prosjektlederen har god dekning når han uttaler at:

– Dette gjør at vi sitter på et svært godt datasett.

– Konklusjonen vår er at det er de samme strukturelle endringene som skjer i Norge som i resten av OECD-landene. Vi ser de samme endringene i etterspørsel etter arbeidskraft. Også i Norge fører økt handel og teknologi til at bedriftene etterspør mer kvalifisert arbeidskraft, på samme måte som i andre land, forklarer Salvanes.

– Samtidig skjer det en sortering, hvor noen bedrifter etterspør høy-

PROFESSOR
Kjell G. Salvanes

kvalifiserte medarbeidere, mens andre etterspør lavkvalifiserte. Vi ser også at etterspørselen varierer på samme måte her hjemme som i utlandet når bedriftene opplever negative og positive handelssjokk. Med andre ord er det altså det samme som skjer.

Men samtidig ser vi at disse strukturelle elementene ikke synliggjør seg på samme måte her hos oss i form av lønnsforskjeller.

Spørsmålet vi da stiller oss er: Hva er det som er så spesielt med Norge?

UTDANNINGSSYSTEMET

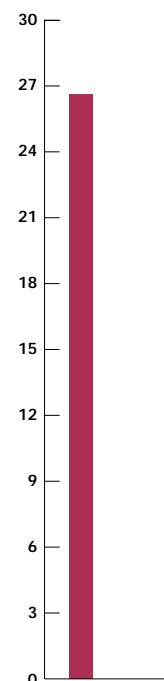
– Vi arbeidet her ut fra flere hypoteser. Vårt særnorske lønnsdannelsessystem kan være en mulig årsak, og også andre institusjonelle forhold som utdanningssystemet kan spille en rolle når det gjelder å gi oss svaret på denne problemstillingen, sier Salvanes. La oss ta det siste først.

– På 50-tallet lå Norge lavest innen OECD når det gjaldt utdanningsnivå, men de seinere ti-åra har vi hatt en dramatisk økning i bevilgningene til skoleverket. Vi kan se tilbake på flere og kostbare reformer og utvidelser av skoleløpet. Dette gjelder både grunnskole, videregående og høyere nivå.

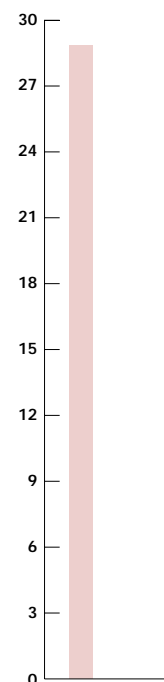
Dermed kan man tenke seg to alter-

Forts. neste side

OMSETNING
2001
26,6 mill. kr.

ÅRSVERK
2001
28,9

Frode Kristiansen
cand.polit.

Hildegunn Kyvik Nordås
dr.polit.

Ove Osland
cand.polit.

Jostein Skaar
cand.polit. (perm)

Kjell Jostein Sunnevåg
cand.polit.

DISTINGUISHED
RESEARCH FELLOWS:
Professor
Lars Bergman
dr.oecon.

Professor
John Bryson

SENTRALE ASSOSIERTE
MEDARBEIDERE:
Professor
Eirik S. Amundsen,
dr.ès-sc.econ.

Førsteamanuensis
Jan Erik Askildsen
dr. oecon.

Professor
Rolf J. Brunstad
siv. øk.

Førsteamanuensis
Eli J. Fosso
dr. polit.

Førsteamanuensis
Tor Fredriksen
cand. polit.

Førsteamanuensis
Tommy S. Gabrielsen
dr. oecon.

Førsteamanuensis
Hans-Tore Hansen
dr. philos.

Førsteamanuensis
Knut B. Lindkvist
dr. polit.

Professor Kjell Erik
Lommerud
dr. oecon.

Førsteamanuensis
Karl R. Pedersen
lic. nhh

Professor
Kjell G. Salvenes
dr. oecon.

Professor
Agnar Sandmo
dr. oecon.

Førsteamanuensis
Fred Schroyen
Ph.D.

Førsteamanuensis
Steinar Vagstad
dr. polit.

Professor
Eirik Vatne
dr. oecon.

Førsteamanuensis
Erling Vårdal
lic. nhh

native hypoteser på dette området. Det er for det første mulig at når vi har øket kapasiteten så dramatisk, så har vi klart å holde tritt med den økende etterspørselen. En annen hypotese er at når kapasitetsøkningen er så stor, synker den relative kvaliteten, sier Salvenes.

– Vi har testet disse hypotesene, og klarer ikke å observere noe kvalitetsfall hos de med høyere utdanning. Derimot kan økt tilbud være med å forklare noe av de manglende lønnsforskjellene, men dette alene gir ikke en fullgod forklaring.

SÆRNORSK LØNNSDANNELSE

For å finne resten av forskjellene i lønnsutviklingen må vi se mot lønnsdannelsessystemet, tror Salvenes. Her skiller Norge seg fra en rekke andre land med sin særegne lønnsdannelse gjennom både lokale og sentrale forhandlinger.

– Ulike industrier forhandler seg sentralt frem til minstelønner. Disse varierer imidlertid på tvers av ulike industrier som olje, verksted og service. Gjennomgående er

minstelønns gulvet høyere i Norge enn i sammenlignbare land, sier Salvenes.

– I tillegg kommer de lokale forhandlingene. Det ser ut som om bedriftene i Norge i større grad deler profitten med de ansatte. Sammen bidrar disse mekanismene til at Norge nå har overtatt posisjonen som det landet i OECD med desidert lavest lønnsforskjeller, avslutter Salvenes.

Ingen skam å snu

I motsetning til andre offentlige virkemidler som retter seg mot modne prosjekter eller etablerte virksomheter, skal omstillingsbevilgningen fungere som et effektivt virkemiddel for prosjekter som er under oppstart eller i en tidlig fase.

Omstillingsbevilgningen fra Kommunal og regionaldepartementet (KRD) er en ordning kommuner eller regioner kan søke om å komme under dersom man opplever en problematisk næringsutvikling eller befolkningsnedgang, sier prosjektlederen, forsker Stig Erik Jakobsen. Han har gjennomført en underveisevaluering av bevilgningen, med utgangspunkt i seks kommuner/regioner som mottok slik støtte. I 2000 ble det over statsbudsjettet bevilget ca. 88 millioner kroner til omstillingsarbeid, og det var 15 kommuner/regioner som fikk tilskudd til operativt arbeid.

ENSIDIGE INDUSTRISTEDER

– Kommuner kan søke om omstillingsstatus, og dersom dette blir innvilget utløser det en del midler fra KRD. Vi snakker typisk om tre-fire millioner over en seksårs-

periode. Kommunen må selv bidra med like mye, og tanken er at disse pengene skal brukes til å sette i gang et omstillingsarbeid. Omstillingsprogrammet skal – så snart det er på beina – sette i gang prosjekter rettet mot det lokale næringslivet, det være seg

enkeltvirksomheter, konkrete prosjekter i en bedrift eller nettverksprosjekter. Målsettingen er at man skal styrke kompetansen blant aktørene og etablere nye arbeidsplasser, sier Jakobsen. Programmene blir typisk brukt på ensidige industristeder, blant andre Odda og Bremanger. Etter hvert har man også fått omstillingsprogrammer som har et regionalt virkeområde. Det er i en viss grad opp til den lokale omstillingsenheten hvordan

FORSKER
Stig Erik Jakobsen

man ønsker å formulere innretningen av innsatsen i området. Dette tror Jakobsen er positivt.

– Man kan ikke lage et universelt virkemiddel. På denne måten får man tilpasset virkemiddelet til de spesifikke forutsetningene man har på

hvert sted, sier han.

MINDRE BYRÅKRATI

– For øvrig skal omstillingsprogrammet være et virkemiddel som skal gå inn i en tidlig fase av prosjektet, og da gjerne i nyskappingsprosjekter som nyetablering, lansering av nye produkter eller satsing på et nytt marked, forteller Jakobsen.

Programmet skiller seg fra en del andre offentlige støtteordninger, idet man gjerne går inn i prosjekter

som har høy risiko eller prosjekter som er i oppstartfasen. Noe av poenget er å oppmuntre initiativ. Samtidig er bevilgningene relativt små, begrenset oppad til maks 800.000 pr. prosjekt. De fleste prosjektene er betydelig mindre.

– Man må være forsiktig med å stille for strenge byråkratiske krav, slik at bedrifter som søker om 100.000 slipper å bruke 50-60.000 på å utforme en søknad. Tanken med omstillingsprogrammet er at det skal fungere som en testbane hvor flest mulig av de lokale aktørene skal få forsøke seg, kan Jakobsen fortelle.

– Så kan de vellykkede prosjektene eventuelt videreføres under andre virkemiddelordninger, eller stå på egne bein.

OPPFYLLER INTENSJONENE

I rapporten som nå foreligger har man sett på seks slike omstillingsprogrammer, som alle var kommet tre eller fire år på vei i en total tidsramme på seks år.

– Dette er en underveiseevaluering, altså har vi i liten grad vært i stand til å se på effektene av selve arbeidet, da det er urealistisk å tro at dette foreligger i særlig omfang allerede nå, sier Jakobsen.

– Det vi har tatt utgangspunkt i, er hvordan omstillingsarbeidet er organisert. Vi har også sett på hvordan de lokale målsettingene er formulert kontra de sentrale, og i hvilken grad programmene oppfyller departementets intensjon.

– Konklusjonen vår er at omstillingsbevilgningen er et fornuftig virkemiddel. Den er med på å skape et lokalt engasjement. Likevel ser vi at mange av programmene i startfasen har problemer når det gjelder å etablere den lokale organisasjonen. Det er her et viktig poeng at omstillingsarbeidet oppnår en lokal forankring, sier Jakobsen.

NØKKELPERSONER VIKTIG

Måten kommunene organiserer et omstillingsprogram på er som følger: Kommunen, som står som søker, har ansvar for å plukke ut et omstillingsstyre, som deretter skal ansette en daglig leder for programmet. Arbeidet organiseres som oftest i en egen omstillingsenhet som er frikoplest fra den ordinære kommunale organisasjonen.

– Vi ser at det ofte er vanskelig å få tak i de rette nøkkelpersoner til et slikt omstillingsstyre. Man er avhengig av å få inn personer med god kompetanse og et betydelig nettverk. Ifølge Jakobsen er det en kritisk faktor hvem som kommer inn både i styret og i rollen som daglig leder. Daglig leder av programmet er ofte den eneste ansatte i omstillingsenheten, og det er viktig at både han og styret sitter på det nødvendige nettverket lokalt som trengs for å føre sammen mennesker og prosjekter.

KUN FØRSTE SKRITT

– Videre er fasen hvor man skal fortolke de overordnede målsettingene vanskelig, og man har ofte problemer med å skape oppslutning omkring virkemidlene, og å vise folk at dette er noe som kan ha betydning for dem, sier Jakobsen.

– Når man først har fått på plass organisasjonen ser vi at man langt på vei lykkes i skape god omslutning om omstillingsvirkemiddelet. Alle programmene vi har sett på har satt i gang en rekke gode prosjekter, og har bidratt til å styrke den lokale utviklingskompetansen. Men selv om man langt på vei har lykkes med å komme i gang med omstillingsarbeidet, er ikke bildet nødvendigvis rosenrødt.

– Det er et viktig poeng at omstillingsprogrammet ikke kan løse alle problemene, men det kan gjerne være den første innsatsen

for å få til en dreining, sier Jakobsen.

BEHOVET FOR

MÅLEKRITERIER

En svakhet både ved omstillingsbevilgningen, og ved andre offentlige virkemidler, er mangel på målekriterier.

– Mangel på målekriterier og en referanseramme gjør det vanskelig å vurdere hva som er bra og hva som er mindre bra gjennomføring av et omstillingsprogram, poengterer Jakobsen.

Innenfor evalueringsfaget skilles det mellom underveisevalueringer og effekt evalueringer. De første har som formål å støtte oppunder og justere allerede igangsatte tiltak. De siste gjennomføres etter at programmet er avsluttet og har dokumentasjon av effekter som ambisjon.

– I den type underveisevaluering som vi har gjennomført er man opptatt av hvordan programmet implementeres og organiseres, hvordan programmets profil samsvarer med den overordnede målsettingen for virkemiddelet, og i hvilken grad praksisen i programmet er i tråd med det som er intensjonene for programmet. For å styrke denne type evalueringer er det viktig at det etableres en systematisk kunnskap om hvilke organisasjonsformer og tiltak som fungerer og under hvilke forutsetninger, og hva som er potensielle fallgruber for omstillingsarbeidet, uttaler Jakobsen.

SNF er nå engasjert av SND og KRD for å utarbeide målekriterier og målemetoder for omstillingsarbeidet, slik at det kan bygges opp en slik kunnskapsbase. Et enhetlig måleopplegg og en god referanseramme vil bidra til å styrke virkemiddelets virkemåte.

Fremragende fiskeriforskning

Søknaden fra Senter for fiskeriøkonomi ved SNF var en av tre søknader fra NHH-miljøet som ble valgt ut til andre runde i kampen om Forskningsrådets "Senter for fremragende forskning".

FORSKNINGSSJEF:
Professor
Rognvaldur Hannesson
dr.philos.

FORSKNINGS-
KOORDINATOR:
Forsker
Stein Ivar Steinshamn
dr.oecon.

SENTERSEKRETÆR:
Tonje Skaar

FORSKERE:
Trond Bjørndal
Ph.D.

Carsten Lyngje Jensen
Ph.D.

Torbjørn Lorentzen
cand.polit.

Bernt Aarset
dr.scient.

SENTRALE ASSOSIERTE
MEDARBEIDERE:
Professor
Frank Asche
dr.oecon.

Professor
Erling Moxnes
Ph.D.

Førsteamanuensis
Leif K. Sandal
dr.scient.

Førsteamanuensis
Ragnar Tvetterås
dr.oecon.

Fjorårets store begivenhet var at vår søknad om Senter for fremragende forskning var blant dem som ble valgt ut til å gå videre i søknadsprosessen, kan en stolt forskningssjef og senterleder Rognvaldur Hannesson fortelle.

– I dette ligger en anerkjennelse av den forskning som har vært gjennomført ved senteret, sier Hannesson, som tror at det renommé Senter for fiskeriøkonomi har bygget opp over en årrekke hadde stor betydning i den sammenheng.

AUKSJON AV FISKERETTIGHETER

Hos Senter for fiskeriøkonomi arbeider man i skjæringspunktet mellom biologi og økonomi. Her finner vi blant annet spørsmål om auksjon av fiskekvoter, og problemstillinger knyttet til usikkerhet om størrelsen til fiskebestander, norske så vel som internasjonale problemstillinger.

Hannesson oppholder seg for tiden i Seattle på forskningspermisjon, og kan derfra fortelle at senteret har et internasjonalt fokus i sitt arbeid.

– I året som gikk hadde vi blant annet besøk av en australsk forsker i fem måneder. Vi benyttet oss også av utenlandsk kompetanse da vi i forbindelse med et seminar inviterte en forsker fra Estland for å snakke om deres bruk av auksjoner i forbindelse med fiskerettigheter, sier Hannesson og legger til at:

– Det er en smule ironisk hvordan bruk av markedskonforme

virkemidler som auksjoner av fiskekvoter har større gjennomslag i et tidligere kommunistland som Estland enn her i Norge, hvor vi har lang fartstid og god erfaring med markedsøkonomiske løsninger.

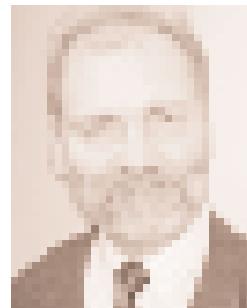
Senteret er for tiden også i gang med et prosjekt om fiskeriene i Afrika, hvor de ser på om afrikanerne får et rettmessig utbytte av sine fiskeressurser. (Se egen presentasjon)

ANVENDT ØKONOMI

Senter for fiskeriøkonomi driver forskning på høyt akademisk nivå, noe en kikk på publiseringslisten bekrefter. Hannesson og hans medarbeidere legger stor vekt på internasjonal publisering i såkalte "refereed" tidsskrifter. Forskningsjefen er godt fornøyd med Senter for fiskeriøkonomis vitenskapelige rulleblad. Men i tillegg til de tunge akademiske problemstillinger, finnes det også andre fisk i havet for senteret.

– Vi tar også på oss mer rutinepregede utredningsoppgaver, sier Hannesson, og ser dette som en viktig del av senterets arbeid.

– Fiskeriøkonomi er anvendt økonomi, og anvendelsen må da komme til uttrykk i prosjekter som blant andre fiskeriforvaltningen finner relevante og nyttige. På denne fronten har senteret blant andre gjennomført et prosjekt for

FORSKNINGSSJEF
Rognvaldur Hannesson

Fiskeridepartementet om fornyelse av den norske fiskeflåten.

SPENNENDE UTFORDRINGER

For tiden er det stor spenning knyttet til hvordan det går med søknaden om Senter for fremragende forskning. Rent utover den

faglige anerkjennelsen utmerkelsen innebærer, er det også en økonomisk side av saken.

– Dersom søknaden får gjennomslag vil det bety en vitalisering av virksomheten, sier Hannesson. Han ser for seg at pengene fra Forskningsrådet vil åpne for mer langsiktige forskningsprosjekter, og gi forskerne mulighet for å utvikle sine metodologiske kunnskaper.

– Men problemstillingene løper ikke fra oss selv om vi ikke får gjennomslag for denne søknaden, understreker Hannesson.

– Fiskeriene på det åpne hav er ett av de tema som vil være en interessant og aktuell problemstilling i tiden som kommer. Kun i få tilfeller har nasjoner lyktes å enes om dette, og enigheten er kanskje ofte på et lavt ambisjonsnivå, sier Hannesson.

– Nasjoner som forvalter delte fiskebestander stilles overfor store utfordringer når naturforholdene er ugunstige og man blir nødt til å

Lønn som fortjent?

Forsvinner afrikanske fiskeverdier til europeiske selskaper og oppkjøpere?

Sjøveien er lang fra vår hjemlige kysts mektige trålere til Afrikas mange enslige fiskere med kanoen som eneste arbeidssted. Likevel kan norsk ekspertise nå være med å gi råd til afrikanske myndigheter om hvilke tiltak de kan sette i verk for å la en større del av verdien i fisket bli igjen i sine egne land.

Får de afrikanske landene sin rettmessige del av verdien fra de lokale fiskeriressursene? Dette er spørsmålet prosjektlederen, forsker Stein Ivar Steinshamn ved SNF, forsøker å svare på.

– Vår hypotese er at en god del av verdien i fiskeriressursene blir eksportert til EU og andre land via utenlandske eierskap, og at det også forsvinner en del gjennom intern prising i vertikalt integrerte selskaper, sier Steinshamn.

Han leder prosjektet som SNF gjennomfører på oppdrag fra det sørafrikanske ministeriet for miljø og turisme.

– Vi har også som vår oppgave å foreslå konkrete tiltak som kan sikre landene en større del av verdien, sier Steinshamn. Dermed vil nok resultatet fra prosjektet som ventes avsluttet sommeren 2002, bli nøye studert hos oppdragsgiveren. Dataene vil også bli brukt som verdifull input på FNs World Summit on Sustainable Development, verdenskonferansen om bærekraftig utvikling, som skal holdes i Johannesburg høsten 2002.

HAKE- OG REKEFISKE

– Vi har tatt for oss tre casestudier fra Sør-Afrika og Mosambik, forteller Steinshamn. Selv om han gjerne skulle ønsket seg et større utvalg av studier tror han at disse tre er egnet til å skape et representativt bilde av forholdene i regionen. Steinshamn sier at forholdene ligner de vi hadde i Norge for et par hundre år siden, hvor mange små enheter betjente store oppkjøpere.

– I ekstreme tilfeller er det personer som fisker ut fra sin egen kano, kan Steinshamn fortelle.

Utdanningsnivået er ofte lavt blant de afrikanske fiskerne. Flere er analfabeter. Dermed forsterkes skjevheten i bytteforholdet mellom oppkjøper og fisker ytterligere.

– For oss var det viktig å bruke folk med kjennskap til de lokale forholdene, sier Steinshamn. Med seg på prosjektet har han en nambier som har tatt for seg hakefiskeriet i Sør-Afrika, og en kollega i Tromsø som har sett på rekefisket i Mosambik.

– Sør-Afrika og Norge har en tradisjon for samarbeid om fiskeriforvaltning, og da spesielt på havforskningssiden, kan prosjektlederen fortelle. Det aktuelle prosjektet kom den lange veien fra Sør-Afrika til SNF via Havforskningsinstituttet. Forskningen finansieres av NORAD. Håpet er som

FORSKER
Stein I. Steinshamn

allerede nevnt at dataene vil kunne danne grunnlag for en politikkutforming som vil hjelpe de afrikanske landene til bedre å utnytte sine egne ressurser. Klarer de det, kan det ha mye å si, tror Steinshamn.

SYSSELSETTING OG SKATTEINNTEKTER

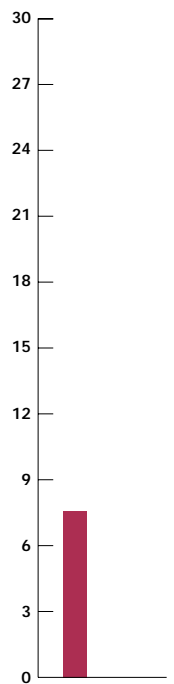
– Det vil i første rekke ha betydning for sysselsettingen i disse landene, sier han og peker på at det ofte er stor arbeidsledighet i disse områdene.

– I neste omgang vil dette være med å skape skatteinntekter til de landene hvor ressursene i utgangspunktet hører hjemme i.

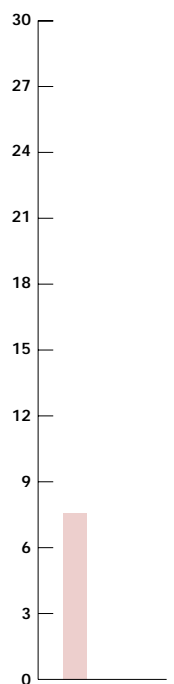
Prosjektet de tre forskerne nå er i analysefasen av, baserer seg i stor grad på tall fra selskapene som opererer i området. Blant andre er det en del selskaper med store europeiske eierinteresser.

– I prinsippet er de velvillige, men når det kommer til praksis er det litt verre, sier Steinshamn om selskapene og deres villighet til å dele sine data med forskerne. Prosjektet har tatt noe lengre tid enn først planlagt grunnet denne mangelen på entusiasme fra de store aktørene i markedet. Likevel føler Steinshamn seg trygg på å ha prosjektet vel i havn i løpet av juni i år.

OMSETNING
2001
7,6 mill. kr.

ÅRSVERK
2001
7,6

Veivisere i en ny hverdag

I en økonomi som blir stadig mer kunnskapsbasert verdsettes SOL-senteret på SNF høyt som samtalepartner og løsningsleverandør til både store og små bedrifter.

FORSKNINGSSJEF:
Paul N. Gooderham,
dr.polit.

FORSKNINGS-
KOORDINATOR:
Torstein Nesheim,
dr.oecon.

SENTERSEKRETÆR:
Martha Smørås

FASTE FORSKERE:
Erik Døving
siv.ing. HAE

Leif-Egil Hem
dr.oecon.

Olav Kvitastein
cand.polit.

Aksel Rokkan
dr.oecon.

Anita Tobiassen
Cand.merc.

DISTINGUISHED
RESEARCH FELLOWS:

Professor
Arne Kalleberg

Professor
Pablo Spiller

SENTRALE ASSOSIERTE
MEDARBEIDERE:

Professor
Tom Colbjørnsen
dr. philos.

Professor
Kjell Grønhaug
lic.NHH

Professor
Sven A. Haugland
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Joyce Falkenberg
Ph.D.

Førsteamanuensis
Ingeborg A. Kleppe
dr.oecon.

Professor
Leif B. Methlie

Førsteamanuensis
Christine B. Meyer
dr.oecon.

Professor
Odd Nordhaug
dr. philos.

Professor
Arne Nygaard
dr.oecon.

Professor
Per E. Pedersen
dr.oecon.

Professor
Sigurd V. Troye
Ph.D.

Førsteamanuensis
Svein Ulset
dr.oecon.

Hva vi skal leve av i tiden som kommer, finnes det mange meninger om, men en ting er sikkert: Medarbeiderens kompetanse blir en stadig viktigere ressurs i norske bedrifter. Vi er på vei bort fra å være en traust industrinasjon. Bedrifter som bygger på de ansattes tankekraft stiller nye krav til utforming av personalpolitikk og rammebetingelser.

– Norske virksomheter er i økende grad kompetansebaserte. Dette vil blant annet medføre utfordringer for SMB-sektoren som må bli bedre på å anvende tilgjengelig kompetanse, sier forskningssjef Paul N. Gooderham ved Senter for strategi og ledelse ved SNF.

– SOL-senteret spenner over et vidt område, og det gjør også tjenestene vi leverer, forteller Gooderham. Han tror problemstillingene det forskes på er anvendelige, og ikke minst aktuelle, uavhengig av bransjetilknytning. En kikk på prosjektene forteller oss at det forskes på temaer fra strategi og bedriftsrelasjoner, innom merkevarebygging til organisasjonsutforming, kompetansestyring og arbeidstakerrelasjoner. Allsidigheten bekreftes ytterligere av oppdragsgiversiden, hvor forskningssjefen kan vise til bedrifter innen så vel reiseliv og varehandel, som bank og finans, og fiskeri og havbruk.

DIALOGPARTNER

– Senter for strategi og ledelse fungerer ofte som samtalepartner for bedrifter som ønsker å føre prinsipielle diskusjoner med oss fordi vi sitter på en solid teoretisk oversikt, sier Gooderham. Han mener det er verdifullt for bedriftene å

rådføre seg med de som sitter på den siste teoretiske kompetansen innen fagfeltet.

– Samtidig leverer vi også råd som får umiddelbar operativ virkning, fremholder han. Selv arbeider Gooderham for tiden med et prosjekt for Norges Autoriserte Regnskapsførere (NARF), og han tror koblingen mellom teori og praksis er god når det gjelder å anvende senterets forskning i næringslivet.

KOMPETANSEOVERFØRING

Det skjer mye på SOL-senteret, og at de driver i en krevende bransje merkes i det daglige.

– Kundene forventer betydelig mer av oss enn av konsultantselskaper, og tempoet skal hele tiden være høyt. Som forsker skulle jeg av og til ønske noe mer tid til faglig modning, sier Gooderham. Gjennom forskningsavtaler med NHH og SNF befinner tunge aktører som Statoil og Telenor seg på oppdraglisten til senteret.

– For Telenor Mobil vil vi stude-

FORSKNINGSSJEF
Paul N. Gooderham

re hvordan man kan oppnå effektiv kompetanseoverføring mellom datterselskapene i de mange europeiske landene, sier Gooderham.

Også SOL-senteret nyter godt av utenlandsk kompetanse, gjennom deltagelse i flere internasjonale

nettverk - blant annet Leonardoprogrammet, et prosjekt i regi av EU. Senteret har også gode kontakter til amerikanske forskningsmiljøer.

FIKK FRIE MIDLER

At Forskningsrådet deler ut midler til ulike forskningsprosjekter hos så vel SNF som andre institusjoner, er ikke noe nytt. Nettopp slik finansieres også en stor del av aktivitetene ved SOL-senteret. Derimot er det en begivenhet som blir lagt merke til når man deler ut såkalte frie midler; bevilgninger som ikke er knyttet opp mot noe bestemt prosjekt. Torstein Nesheim, ved Senter for strategi og ledelse, fikk i fjor tildelt slike midler til sitt arbeid.

– Dette en sjelden ære, og en stor bragd, sier Gooderham.

Tildelingen kan stå som en bekreftelse på at det faglige nivået på senteret er i særklasse.

Gooderham leder et senter hvor nær alle medarbeiderne har doktor-

Forts. side 29

Mobil- og kanalintegrerende elektronisk handel

Denne overskriften setter fokus både på tilbyder- og etterspørersiden av nye elektroniske tjenester som snart blir en del vår nye hverdag.

Dette er et KMB-prosjekt – kompetanseutvikling med brukermedvirkning – kan prosjektlederen, professor Leif B. Methlie fortelle. Bakgrunnen for prosjektet er de enorme investeringene teleselskapene nå gjør i det såkalte tredjengenerasjons mobilnettverk, på fagspråket kjent som UMTS.

– Bare i Norge, hvor det er gitt konsesjon til fire utbyggere, hvorav to for tiden er aktive, er det beregnet at det vil skje en investering på rundt 40-50 milliarder kroner i å bygge ut dette nettverket, sier Methlie.

UMTS setter en helt ny standard for dataoverføring via mobile enheter. Dagens GSM-nettverk begrenser overføringshastigheten så mye at det har vært uaktuelt å kjøre tyngre applikasjoner via det eksisterende mobilnett. Med UMTS-utbyggingen i havn – målet er at alle steder i Norge med mer enn 200 innbyggere skal ha tilgang på denne teknologien innen 2006 – er det mer fantasien som setter grenser. Men for at disse store investeringene skal være grobunn for fremtidig avkastning, er selskapene nødt til å utvikle tjenester som brukerne er interessert i, og ikke minst villige til å betale for.

BÅDE TILBUDS- OG ETTERSPORESLIDEN

– Vårt prosjekt er todelt. Vi studerer tilbudssiden med fokus på organiseringen mellom de ulike aktørene

som skal produsere og distribuere tjenester. I tillegg studerer vi etterspørselsiden med fokus på adopsjon av denne type tjenester, sier Methlie.

På etterspørselsiden er det en rekke interessante ting å studere.

– Det kan for eksempel være interessant å merke seg hvordan SMS og ringetoner har slått an i enkelte segmenter. Jeg tror ikke noen kunne forutsi at nettopp dette ville bli suksess tjenester. Samtidig ser vi hvordan andre – i utgangspunktet mer teknisk avanserte løsninger – som WAP (internett via mobilen) ikke har slått an overhodet, sier Methlie.

– For oss er det nyttig å se på hva som skaper adopsjon av slike tjenester. Vi har da tre perspektiver som vi velger å legge til grunn.

For det første kan vi se på mobil og ny teknologi som teknologianvendelse. Det finnes mange studier som knytter seg til aksept av ny teknologi generelt. En av de mest kjente er TAM (Technology Acceptance Model) som går ut på at aksept av ny teknologi delvis er knyttet til holdninger og forventninger, og delvis til brukervennlighet.

For det andre vil mange av de fremtidige tjenestene innebære mobil handel. I denne sammenhengen opptrer vi som konsumenter, og det kan dermed være interessant å

PROFESSOR
Leif B. Methlie

se på adopsjon i et konsumentperspektiv ved hjelp av konsumentmodeller.

Det tredje perspektivet vi kan legge til grunn går på sosiologiske og kulturelle forhold. Her kan vi nyttiggjøre oss av sosiologiske nettverksmodeller, og legge disse til

grunn for å forklare adopsjon av mobile tjenester som SMS. Blant annet har vi gjennomført en del undersøkelser blant elever på videregående skoler, som i denne sammenhengen er et meget interessant segment, forteller Methlie.

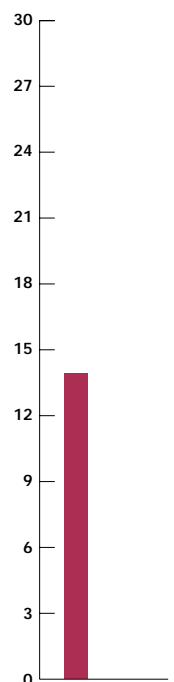
TRENGER TJENESTER

En forutsetning for at brukerne skal adoptere den nye teknologiens muligheter, er at det finnes tjenester å benytte. Dermed kommer vi over på den andre delen av prosjektet, hvor Methlie og hans forskere skal se på tilbudssiden.

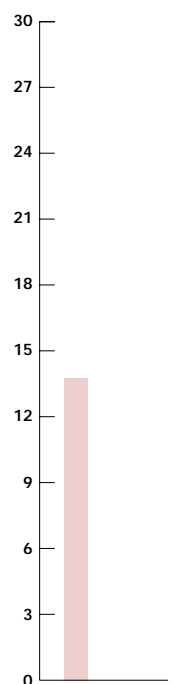
– Vi beveger oss bort fra dagens situasjon hvor operatøren – som for eksempel Telenor – har en veldig dominerende posisjon, som de har hatt helt fra GSM ble lansert. Veien går over i en virkelighet hvor kompleksiteten blir mye større og vil kreve deltagelse fra langt flere aktører i produksjon og distribusjon av telebaserte tjenester. Homogene verdikjeder hvor teleoperatøren har en dominerende

Forts. side 34

OMSETNING
2001
14,0 mill. kr.

ÅRSVERK
2001
13,9

Lite senter med stort forskningsfelt

Han skulle gjerne ønske seg flere medarbeidere, forskningssjef Frode Sættem, for utfordringer mangler det ikke på.

FORSKNINGSSJEF:
Førsteamanuensis
Frode Sættem
dr.oecon.

FASTE FORSKERE:
Linda Rud
siv.øk. HAE

SENTRALE ASSOSIERTE
MEDARBEIDERE:
Førsteamanuensis
Mette Bjørndal
dr.oecon.

Professor
Trond Bjørnenak
dr.oecon.

Professor
Aasmund Eilifsen
dr.oecon.

Professor
Steinar Ekern
Ph.D.

Professor
Øystein Gjerde
dr.oecon.

Professor
Frøystein Gjesdal
Ph.D.

Professor
Terje Johnsen
Ph.D.

Professor
Thore Johnsen
Ph.D.

Professor
Kurt Jørnsten
tekn. dr.

Førsteamanuensis
Kjell Henry Knivsvflå
dr.oecon.

Professor Trond Olsen
Ph. D.

Professorstipendiat
Petter Osmundsen
dr.oecon.

Professor
Inger Johanne Pettersen
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Jan Ivar Stemsrudhagen
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Bjørn Svendsen
siv.øk HAE

Ved Senter for finansiell økonomi har man i 2001 arbeidet med problemstillinger knyttet til risikostyring og kostnadsusikkerhet i oljeprosjekter for Statoil, og for tiden forsker man på helseøkonomi for Forskningsrådet. Spekteret av prosjekter er bredt, men i kjernen av alle ligger senterets kjernekompetanse - bedriftsøkonomisk analyse.

- Våre oppgaver ligger hovedsakelig innen finansiering, investering, økonomisk styring, regnskap, revisjon og skatteøkonomi, sier forskningssjef Frode Sættem. Han leder et forholdsvis lite senter, men aktiviteten er likevel høy.

- Vi samarbeider nært med basismiljøene på NHH, særlig Institutt for foretaksøkonomi og Institutt for regnskap, revisjon og rettsvitenskap. Vår samlede kompetansebase er dermed stor, sier Sættem. Senteret har for øvrig også knyttet til seg medarbeidere ved høyskolene i Stavanger og Bodø.

AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER

Senteret benytter altså både egne og basismiljøets forskere til å gjennomføre sine prosjekter, og prosjektene det forskes på har sine utspring i flere ulike miljøer, kan Sættem opplyse.

- Satsingsområdene til Senter for finansiell økonomi inkluderer blant annet helseøkonomi, hvor SNF i samarbeid med Senter for samfunnsforskning (SEFOS) i løpet av de siste årene har kommet i gang

med en storsatsing på området, sier Sættem, før han fortsetter:

- Vi er også inne i områder som petroleumsøkonomi og vurdering av menneskelig kapital. Senteret er også i gang med et prosjekt hvor man ser på regnskapsmanipulering og revisors oppgaver i forbindelse med presentasjon av årsregnskap. Svært aktuelle og mangfoldige temaer, med andre ord.

BÅDE BEDRIFTER OG OFFENTLIG SEKTOR

Et mål for Senter for finansiell økonomi har i den senere tiden vært å øke den bedriftsfinansierte forskningsaktiviteten. Dette er et mål de nå ser ut til å være på god vei til å nå.

- Dette har vi blant annet gjort gjennom langsiktige bedriftsavtaler NHH-miljøet har med Telenor og Statoil, sier Sættem. For Statoil har man sett på problemstillinger knyttet til økonomisk styring, og da særlig risikostyring og kostnadsusikkerhet i petroleumsprosjekter. For Telenor ser man blant annet på prising av tjenester i telenettet og strategisk modellering og styring.

I tiden er det mye fokus på offentlig sektor, og hvordan man best kan produsere de velferdsgoder og tjenester befolkningen har behov for. Private aktører står nærmest i kø for å overta offentlige

FORSKNINGSSJEF
Frode Sættem

oppgaver, og vi hører stadig på nyhetene om nye utfordringer.

- Vi har i den forbindelse gjennom de tre siste årene hatt et prosjekt som har til formål å vurdere offentlig tjenesteproduksjon, og kvaliteten på denne, sier Sættem. Prosjektet har vært

finansiert som et Strategisk instituttprogram (SIP) ved SNF, og vårt senter har koordinert innsatsen på vegne av miljøet.

Også andre områder evalueres av forskerne.

- Vi forsøker å komme inn på nye prosjektområder, og håper blant annet å komme i gang med et prosjekt knyttet til fondsforvaltning og evaluering av prestasjonene til forvaltere, opplyser Sættem.

YNGRE FORSKERE

- For tiden arbeider vi også med å bygge opp aktivitet omkring problemstillinger som oppstår når man skal analysere forholdet mellom immaterielle ressurser og verdiskapning i norsk næringsliv. Her ligger det et stort og viktig område, sier Sættem.

Som vi forstår er det nok å gjøre ved Senter for finansiell økonomi, og Sættem ser ingen grunn til å klage. Skulle han likevel komme med et lite hjertesukk måtte det være at tilgangen på medarbeidere kunne være bedre. Tilgangen på

Forts. side 34

Revisjonen er mer enn regler

Den senere tiden har mange rettet øynene mot revisjonsbransjen.

Professor Aasmund Eilifsen har lenge hatt blikket rettet mot den.

Aasmund Eilifsen arbeider med revisjonsforskning, og har i SNF-prosjekter blant annet sett på revisors rolle og sentrale problemstillinger knyttet til utførelse av revisjon.

– Ta for eksempel spørsmålet om vesentlighet. Revisor må ta stilling til hvordan han skal styre sin oppmerksomhet i revisjonsoppdraget ut fra hva som er vesentlig for brukerne av regnskapet. Dette er i seg selv en utfordring, og forskning kan bidra med kunnskap om hvordan vesentlighetsbeslutninger fattes, og hvordan slike beslutninger kan forbedres, sier Eilifsen.

– Videre har vi spørsmålet om fortsatt drift for foretaket, som revisor skal vurdere. Denne vurderingen kan være en kinkig sak, da begrepet i seg selv ikke alltid er klart definert. Vi har gjennomført studier av ulike verktøy som skal hjelpe revisor til å ta denne typen beslutninger.

– I et større prosjekt har vi undersøkt hvilke feil revisor faktisk finner i regnskapet, hvordan de oppdager disse, og hva som er årsakene til feilene, sier Eilifsen.

Når det gjelder revisjonsbransjen, står regulering sentralt

– I Norge har vi to former for regulering, det er bransjens selvregulering, særlig ved revisorforeningen, og vi har det offentlige systemet med Kredittilsynet, sier Eilifsen.

– Vi har sett på balansen mellom offentlig- og selvregulering, med

fokus på disiplinær-systemer, og rutiner for kvalitetskontroll. Vi ønsker å si noe om den hensikten disse systemene skal tjene, og i hvilken grad de faktisk tjener denne hensikten.

TILLIT SENTRALT

– Mange tror at revisjon er “hjørneløsninger” hvor man kan krysse av nedover en sjekklister, men dette er langt fra virkeligheten. En revisor må gjøre avveining hele tiden – ofte vanskelige avveininger. Folk oppfatter revisjon som regler, men i virkeligheten er det en sofistikert aktivitet, forklarer Eilifsen. Han understreker at det er avgjørende at brukerne av regnskapet har tillit til at revisor utøver godt profesjonelt skjønn i sine avveininger og er objektiv.

– Dette illustreres godt i Enron-saken hvor folk ble forbannet når de oppdaget at revisor ikke gjorde det man trodde han skulle gjøre. Investorene er helt avhengige av at revisor gjør jobben sin for å kunne disponere fornuftig i aksjemarkedet.

REVISJONSKVALITET

En vanskelig problemstilling er hvordan man skal få innsyn i revisjonskvaliteten, om denne i det hele lar seg observere.

– Man har en viss mulighet for å si noe om hvor kvalifisert en

PROFESSOR
Aasmund Eilifsen

revisor er, gjennom utdanning og offentlig godkjennelse, sier Eilifsen.

– Men hvor dedikerte de er til oppgaven, revisjonsmedarbeidernes uavhengighet og objektivitet er mer diffuse størrelser som vi ikke har gode metoder for å måle.

Dermed er det vanskelig å konkludere direkte om kvaliteten på tjenesten som helhet.

INTERNASJONALT

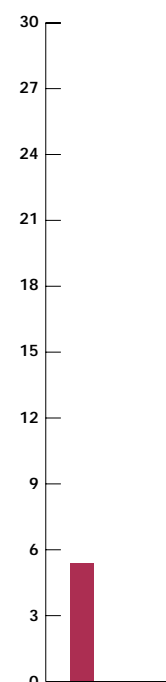
Fjorårets store kollaps av energigiganten Enron sendte sjokkbølger gjennom revisjonsverdenen. Disse har også nådd norskekysten. Ifølge Eilifsen er revisjonsbransjen gjennominternasjonalisert.

– Norge er en del av det internasjonale spillet, sier han.

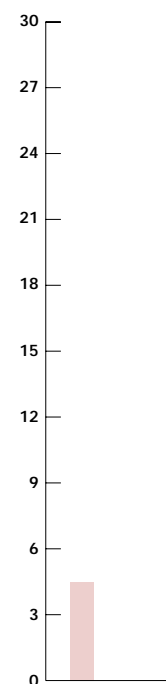
– I Norge har vi manglet forskning på de fleste områder innen revisjon, og et interessant spørsmål blir derfor i hvilken grad vi kan bruke og dra nytte av resultater basert på data og innsikt fra andre land.

Et av formålene ved å samle inn data om hvilke feil revisorer fant i norske regnskaper var å sammenholde resultatene med lignende amerikanske undersøkelser for å observere eventuelle likheter og forskjeller.

OMSETNING
2001
5,5 mill. kr.

ÅRSVERK
2001
4,6

Forts. side 34

Utfordrende oppgaver for administrasjon og fellestjenester

SNF er en prosjektbasert nettverksorganisasjon. Hvert år organiseres og administreres grovt sagt 200 prosjekter. Disse faglige aktivitetene finansieres av 100 forskjellige oppdragsgivere, og involverer innpå 300 personer. For at SNF skal lykkes, stilles det med andre ord store krav til at organisasjonen evner å utvikle velfungerende støttefunksjoner og en fleksibel og effektiv administrasjon.

ADMINISTRERENDE
DIREKTØR:

Per Heum
siv.øk.

ADMINISTRASJONS-
SJEF:
Monica Follesø Børmo
siv.øk.

ADMINISTRASJONS-
SEKRETÆR:
Anne Kristin Wilhelmsen

SEKSJONSLEDER IT:
Eilif Nævdal

IT-KONSULENT:
Tom Kvitnes

PERSONALKONSULENT:
Anne Guri Berge Antvedt

ØKONOMI-
KONSULENTER:
Brit Rasmussen
Vigdis Øvrebø

POSTBETJENT:
Espen Stensvoll

PUBLIKASJONS-
MEDARBEIDER:
Eli Karin Løtvedt

RESEPSJONS-
MEDARBEIDER:
Mette B. Erdogan

Støttefunksjonene, og de administrative systemene for å håndtere lønn, skatt og arbeidsgiveravgift, forsikringsordninger, merverdiavgift, fakturering, likviditet og regnskap, er typiske felleskostnader for en hver virksomhet. I SNF har vi kontinuerlig et fokus på hvordan disse kostnadene kan holdes i sjakk, samtidig som vi sikrer et tilfredsstillende grunnlag for oppfølging og kontroll.

I den sammenheng er det viktig å ha oppmerksomhet på hvordan arbeidsprosessene i organisasjonen kan forenkles og effektiviseres. I løpet av et års tid vil vi sette i gang et arbeid med å få innført et

økonomisystem som gir mer relevant informasjon for økonomistyring, og som samtidig kan redusere omfang av dobbeltarbeid, for eksempel som følge av skriftlig rapportering som senere registreres elektronisk. Det siste året har vi satsset spesielt på

å skolere sentersekretærene slik at de i større grad får ansvar for prosjektoppfølgning, og således overtar deler av controllerfunksjonen.

Vi har dessuten sett det som viktig å frigjøre oss fra historien, hvor bedrifter og organisasjoner i større grad utførte arbeidsoppgaver selv. Funksjoner som tidligere lå tungt inne i egen organisasjon, kan nå enklere settes ut til bedrifter

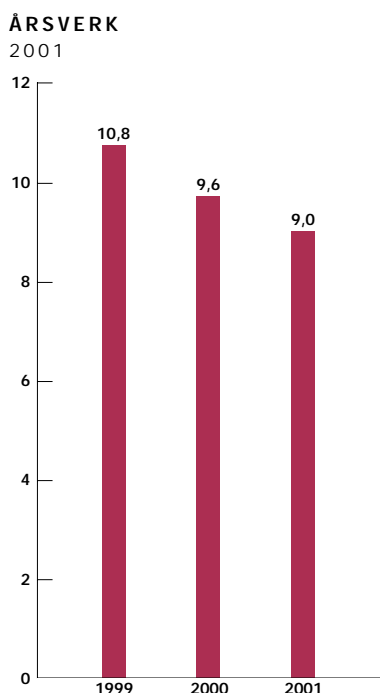
ADMINISTRASJONSSJEF
Monica Follesø Børmo

som har spesialisert seg på disse oppgavene. SNF har med hell gjort dette når det gjelder drift og vedlikehold av infrastrukturen på IT.

Over tid har denne oppmerksomheten medført at antall årsverk som legges ned i fellesadministrasjon og

fellestjenester hos SNF, har gått ned (se figuren).

Et annet saksområde som har krevd mye oppmerksomhet, og til dels frustrasjon, er innføringen av moms på forskning fra 1. juli 2001. Dette er et midlertidig fenomen. Det vil alltid være grensdragninger som må trekkes, og ulike situasjoner som må avklares.

Årsberetning og årsregnskap 2001

**Stiftelsen for samfunns-
og næringslivsforskning**

Styrets beretning for 2001

SNF hadde en god utvikling i 2001. Styret mener at de faglige resultatene har holdt seg på et høyt nivå. Spesielt gledelig er det at SNF fortsatt er med og konkurrerer om å bli vertsinstitusjon for to av sentrene for fremragende forskning som Norges forskningsråd skal opprette. Grunnlaget for disse resultatene er SNFs evne til å integrere oppdragsforskning med den frie forskningen i basismiljøet ved Norges Handelshøyskole og hos samarbeidende fagmiljø innen økonomi og næringsrettet samfunnsforskning ved Universitetet i Bergen. 2001 var også et godt år i økonomisk forstand. Driftsresultatet, etter disponering av innpå 1 million kroner som støtte til faglige tiltak fra Fond for anvendt forskning, er på 2,2 millioner kroner. Etter finansposter var stiftelsens overskudd 4,4 millioner kroner.

FORSKNINGSPROSJEKTER OG OPPDRAGSGIVERE

I SNF ble det i 2001 arbeidet på om lag 200 prosjekter for 100 forskjellige oppdragsgivere. Det var imidlertid en ganske betydelig volumnedgang i forskningsaktivitetene. I alt ble det utført 65,4 forskerårsverk mot 71,6 forskerårsverk året før. Reduksjonen har sammenheng med begrensninger i tilgangen på godt kvalifiserte forskere i Bergen, og at assistenter i mindre grad er trukket inn i prosjektarbeidet.

Finansierungsstrukturen var forholdsvis stabil. Fortsatt er det alt vesentlige av virksomheten oppdragsfinansiert.

Basisfinansieringen fra Norges forskningsråd er under 10 % selv når vi inkluderer støtte til

strategiske program fra andre områder enn Kultur og samfunn, som har basisbevilgningsansvaret for SNF.

Kildene for SNFs prosjektfinansiering er stort sett de samme som året før. 46 % (49 %) kom fra Norges forskningsråd, 36 % (32 %) fra næringslivet, 15 % (14 %) fra offentlig forvaltning og 3 % (4 %) fra internasjonale kilder.

Forskningssamarbeidet med Telenor om teleøkonomisk forskning ble fornyet for en ny periode, 2002-2005.

Forskningen innenfor samarbeidsavtalene med Norges Rederiforbund og Statoil har fortsatt. Fra 2001 er samarbeidet med Norges Rederiforbund organisert gjennom et kompetanseprosjekt med brukermedvirkning under Norges forskningsråd. Fra 2002 har SNF fått ytterligere to kompetanseprosjekter med brukermedvirkning

STYRETS LEDER
Arne Skauge

gjennom Norges forskningsråd, hvor flere bedrifter og næringsorganisasjoner medvirker med brukerfinansiering.

FOND FOR ANVENDT FORSKNING

Den frie egenkapitalen i SNF betegnes Fond for anvendt forskning. SNFs råd har vedtatt en ordning som innebærer at styret kan bruke av denne egenkapitalen for å styrke kompetansen i de fagmiljøene som SNF baserer sin oppdragsforskning på. Nærmere bestemt bidrar man med finansiering for å stimulere forskerutveksling med utlandet, for avholdelse av faglige konferanser i miljøet, for forskerkvalifisering og for at oppdragsfinansierte forskere

skal kunne bearbeide artikler for internasjonal vitenskapelig publisering. I 2001 var styret noe tilbakeholdne med tildelinger siden fondets kapital ble tappet som følge av svakt driftsresultat året før. Likevel ble det ytt nesten 1,0 millioner kroner til ulike faglige tiltak.

FAGLIGE AKTIVITETER OG FORMIDLING

Resultatene av arbeidet på forskningsprosjektene blir rapportert på ulikt vis. I SNFs publikasjonsserie, som også er tilgjengelig på Internett, utkom 130 publikasjoner (172)¹. Det ble trykket 44 (33) artikler i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter, som helt eller delvis baserer seg på forskning i SNF, samt 41 (44) kapitler i fagbøker og artikler i norske vitenskapelige tidsskrift. Antall deltakelser med presentasjon av

¹ Tall i parentes angir sammenlignbart tall for 2000.

forskningen i SNF på internasjonale fagkonferanser og workshops holdt seg på rundt 100. Dessuten skjer det brukerrettet formidling gjennom forberedte innlegg for oppdragsgivere og på brukerkonferanser, og gjennom kronikker, avisinnlegg og intervjuer.

I 2001 var SNF (med)arrangør på 10 (8) faglige konferanser, hvorav alle hadde internasjonal deltagelse. Fond for anvendt forskning ga tilsagn om delfinansiering av 6 konferanser.

3 av SNFs fast ansatte forskere hadde minst 2 mnd. forskningsopphold i utlandet, og 2 utenlandske gjesteforskere hadde minst 2 mnd. forskningsopphold i NHH-miljøet gjennom SNF. Fond for anvendt forskning delfinansierte utenlandsoppholdene for alle de SNF-ansatte forskerne, og delfinansierte dessuten utenlandsoppholdene for 7 assosierte medarbeidere med hovedstilling ved NHH og 1 ved UiB.

4 personer, som har hatt tilknytning til SNF gjennom avhandlingsarbeidet, disputerte for dr.graden i 2001. To av disse har hatt delfinansiering fra Fond for anvendt forskning, og 2 har fortsatt hovedstilling ved SNF.

Styret mener at disse resultatene dokumenterer at forskningen i SNF holder god faglig kvalitet, og at stiftelsen bidrar til fagmiljøenes utvikling slik at de fortsatt skal kunne holde et høyt nivå.

SENTER FOR FREMRAGENDE FORSKNING
Styret ser det som en anerkjennelse av den faglige kvaliteten ved SNF, og som en stimulerende utfordring, at SNF har gått videre med begge sine forslag på sentre for fremragende forskning. Alle fag og forskningsmiljø i Norge ble våren 2001 invitert til å komme med forslag. Norges forskningsråd planlegger å opprette 5-10 slike sentre, og mottok 129 forslag. Disse ble alle underkastet en grundig vurdering av utenlandske eksperter, og 40 ble plukket ut til å delta videre i konkurransen, deriblant de to fra SNF.

Det ene forslaget fra SNF, Center of Excellence in Bioeconomic Research, bygger på Senter for fiskeriøkonomi. Fiskeriøkonomisk forskning har lange tradisjoner i NHH-miljøet, og Senter for fiskeriøkonomi er det forskningssenteret ved SNF som over tid har hatt mest internasjonal finansiering og flest publiserte artikler i vitenskapelige tidsskrift. I forslaget samarbeider SNF med NHH, Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Institutt for fiskeri og marinbiologi ved UiB, samt med ressurspersoner og fagmiljø i Europa og Nord-Amerika. Professor Rognvaldur Hannesson, forskningssjef SNF, er foreslått som leder av senteret.

Det andre forslaget fra SNF, Norwegian Center of Excellence for Energy and Environmental Research, bygger på faggruppen for energiøkonomi. Denne fag-

gruppen, som i ulike fremtoninger har ledet an i den energiøkonomiske forskningen i Norge, omfatter personer fra hele det økonomiske fagmiljøet i Bergen, både ved NHH, UiB og SNF. I forslaget samarbeider SNF med begge disse institusjonene og med teknisk-naturvitenskapelige fagmiljø ved SEFAS og NTNU, samt med ledende fagmiljø på det energiøkonomiske og miljømessige fagområdet i Europa og Nord-Amerika. Professor Einar Hope, faggruppeleder SNF, er foreslått som leder for senteret.

KOMPETANSEBASEN

SNFs kompetansebase består av forskere med hovedstilling i SNF og vitenskapelig rådgivere og assosierte medarbeidere med hovedstilling ved NHH, UiB og andre universiteter og høyskoler i Norge og utlandet. Dessuten engasjeres forsknings- og prosjektassistenter på tidsbegrensede kontrakter. Ved utgangen av året var 77 personer ansatt med hovedstilling i SNF, mot 89 året før. 40 % av de ansatte er kvinner. I forskerstaben, som omfatter både fast ansatte forskere og assistenter i ulike stillingsbrøker og engasjement, er kvinneandelen 31 %.

Antall fast ansatte forskere gikk ned i 2001, fra 41 til 39. Av disse var 8 i permisjon, hvorav 4 er i stipendiatstillinger for å ta dr.grad og 2 innehar post.doc.-stillinger ved annen institusjon. Antall ansatte i egen forskerstab er redusert de senere årene, fra 49 i 1998. Det skyldes at avgivelsen av høyt kvalifiserte forskere, hovedsakelig til NHH, UiB og høyskolesektoren, i flere år har vært større enn tilstrømmingen av nye forskere.

Antall vitenskapelige rådgivere og assosierte medarbeidere er 105 (101). Til sammen utførte disse nesten 15 forskerårsverk i 2001. De fleste har hovedstilling ved NHH eller UiB. 9 (11) har hovedstilling ved et utenlandsk universitet, og er engasjert på deltid som Distinguished Research Fellow.

Vel halvparten av SNFs fast ansatte forskere har avlagt dr.grad, og langt flere er tilkjent kompetanse på dette nivået etter ekstern bedømming. Sammen med tilgangen til fagkompetanse ved NHH og UiB, betyr dette at den formelle kompetansen i SNFs sentrale forskningsbase er meget høy. SNF sliter imidlertid med å rekruttere nye godt, kvalifiserte forskere. I den sammenheng er det bekymringsfullt at nedgangen i antall forsknings- og prosjektassistenter fortsatte i 2001, fordi det blant disse er mange som rekrutteres til en forskerkarriere.

Antall ansatte i administrasjon og støttefunksjoner var 16 (19). Felleskostnadene knyttet til disse er redusert.

Arbeidsmiljøet synes godt. Sykefraværet var 1,6 % i 2001. Virksomheten forurenser heller ikke det ytre miljø.

ÅRETS ØKONOMISKE RESULTAT

Styret mener at SNF bør ha et driftsresultat på 5 % av omsetningen før tildelinger fra Fond for anvendt forskning for at SNFs økonomiske resultat skal være i samsvar med virksomhetens langsiktige mål. Ved inngangen til 2001 var styret bekymret for oppdrags-situasjonen og økonomien. Men organisasjonen har vist en imponerende evne til å snu situasjonen, og klarte i 2001 å oppnå et driftsresultat i samsvar med styrets krav. Etter tildelinger fra Fond for anvendt forskning viser driftsresultatet et overskudd på 2,2 millioner kroner. Etter finansposter er SNFs overskudd 4,4 millioner kroner, som legges til den frie egenkapitalen, Fond for anvendt forskning. Styret mener at forutsetningene for videre drift er til stede.

OMDANNING AV SNF

De siste to årene har styret arbeidet med den fremtidige organisering av forskningsvirksomheten i SNF. Alle avklaringer og godkjennelser er nå på plass. Fra 1.1.2002 drives forskningen i SNF i et eget aksjeselskap, Samfunns- og næringslivsforskning AS. På ekstraordinær generalforsamling i mars 2002, vil den nye organiseringen fullt ut bli realisert. SNF AS vil da bli eid av Stiftelsen SNF (Fond for anvendt forskning), NHH og UiB. Stiftelsen blir største eier med 80 % av aksjekapitalen på 5 millioner kroner, og tar dessuten hovedansvar for å kapitalisere aksjeselskapet ved å gi et ansvarlig lån på 4,6 millioner kroner og en driftsgaranti på 10 millioner kroner. Det ansvarlige lånet og driftsgarantien gis på kommersielle vilkår. Gjennom en aksjeeieravtale er det ordnet slik at NHH og UiB ved normal drift velger aksjeselskapets styre. Dermed framstår NHH som hovedeier og UiB som deleier i strategiske sammenhenger. Hensikten med omdanningen er å styrke det formelle grunnlaget for forsk-

ningen i SNF, slik den har vært drevet siden SNF ble etablert i 1991.

Etter omdanningen er fullt gjennomført vil Stiftelsen SNF ha som hovedoppgave å bestyre stiftelseskapitalen og Fond for anvendt forskning på til sammen 31,7 millioner kroner. Etter de nye vedtektene vil styret for stiftelsen få følgende sammensetning. De to stifterne, Norges Handelshøyskole og Nærings- og handelsdepartementet, samt Norges forskningsråd oppnevner ett medlem hver, to medlemmer velges av og blant de ansatte i SNF AS og to medlemmer velges av og blant rådgivere og assosierte medarbeidere med hovedstilling ved NHH og UiB.

UTSIKTENE FOR 2002

SNF har en kompetent stab som er godt motivert for å løse spennende forskningsoppgaver i tiden framover. Prosjektinngangen for 2002 er god, og utsiktene for 2002 synes bra. I et mer langsiktig perspektiv mener styret det er viktig å styrke basen for rekruttering av gode studenter til en forskerkarriere, og at SNF i langt større grad enn i dag opparbeider forskningsfinansiering i utlandet. Derfor bør det legges vekt på at ikke bare enkeltforskere, men også hele faggrupper og SNF som institusjon, integreres i ledende forskningsnettverk internasjonalt. Det gjelder for eksempel Networks of Excellence som er under utvikling på europeisk nivå. Styret mener at Fond for anvendt forskning bør brukes aktivt for å støtte opp om slike strategiske satsinger.

Styret takker alle medarbeidere i forskning og administrasjon for meget godt arbeid i 2001, både når det gjelder de faglige resultater og for hvordan alle deler av organisasjonen evnet å snu en negativ økonomisk utvikling til et godt økonomisk resultat.

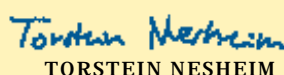
Bergen, 18. mars 2002

ARNE SKAUGE
styrets formann

KURT JÖRNSTEN

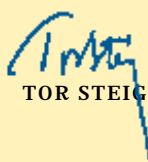

EGIL KJERSTAD

INGEBORG A. KLEPPE

TORSTEIN NESHEIM

JOHAN FR. ODFJELL

FRODE STEEN

TOR STEIG

TERJE VAREBERG

PER HEUM
adm. direktør

Balanse per:

(KR 1.000) PR:

EIENDELER	Note	31.12.2001	31.12.2000
ANLEGGSMIDLER:			
Aksjer IT Vest AS		75	150
Aksjer i SNF AS		100	0
EDB-utstyr og programvare	1	1 254	1 791
Bil, inventar og innredning	1	778	942
Pensjonsmidler	2	249	1 524
SUM ANLEGGSMIDLER		2 456	4 407
OMLØPSMIDLER:			
Kundefordringer	3	2 667	6 380
Andre kortsiktige fordringer	4	366	606
Utført, ikke fakturert arbeid	5	10 633	9 257
Kasse, bank og og lignende	6	37 850	29 621
SUM OMLØPSMIDLER		51 516	45 864
SUM EIENDELER		53 972	50 271

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	31.12.01	31.12.00
EGENKAPITAL:			
Stiftelseskapital		200	200
Fond for anvendt forskning	7	31 574	27 088
SUM EGENKAPITAL		31 774	27 288
LANGSIKTIG GJELD:			
Kompetanseforpliktelse		2 460	2 660
SUM LANGSIKTIG GJELD		2 460	2 660
KORTSIKTIG GJELD:			
Leverandørgjeld		3 700	2 363
Forskudd fra kunder		6 268	10 296
Skyldig offentlige avgifter		4 505	3 278
Skyldig lønn og feriepenger		3 661	3 357
Annen kortsiktig gjeld		1 604	1 029
SUM KORTSIKTIG GJELD		19 738	20 323
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		53 972	50 271

Resultatregnskap

(KR. 1.000,-)

DRIFTSINNTEKTER	Note	31.12.01	31.12.00
Prosjektinntekter		61 590	57 929
Grunnbevilgning	8	4 200	4 200
Andre driftsinntekter		678	695
SUM DRIFTSINNTEKTER		66 468	62 824
DRIFTSKOSTNADER			
Lønn o.a. personalkostnader	9	38 883	36 809
Avskrivning på varige driftsmidler	1	1 629	1 967
Husleie o.a. lokalekostnader		3 996	4 015
Fremmedytelser		8 261	9 021
Kompetansebidrag		573	540
Reiser, kurs, møter		5 419	6 862
Andre driftskostnader		5 458	5 649
SUM DRIFTSKOSTNADER		64 219	64 863
DRIFTSRESULTAT		2 249	-2 039
NETTO FINANSPOSTER	10	2 237	1 876
RESULTAT	7	4 486	-161

SPESIFIKASJONER	31.12.01	31.12.00
ANDRE DRIFTSINNTEKTER:		
Husleieinntekter		
Andre inntekter	159	76
Salg publikasjoner	519	619
SUM	678	695
ANDRE DRIFTSKOSTNADER:		
EDB	1 217	1 364
Trykking, kopiering	1 089	1 172
Telefon, telefax, porto	612	645
Kantine- og velferdskostnader	449	494
Kontorrekvisita-/utstyr	206	206
Litteratur, tidsskrifter, aviser, databaser	851	843
Reklame, annonser, markedsføring	309	311
Repr./gaver, kontingenter	465	362
Andre driftskostnader	260	252
SUM	5 458	5 649
NETTO FINANSPOSTER:		
Renteinntekter	1 802	1 893
Avkastning pengemarkedsfond	549	0
Agio	-2	40
Finanskostnader	-37	-55
Nedskrivning aksjer	-75	
SUM	2 237	1 878

Regnskapsprinsipper

KLASSIFISERING OG VURDERING AV BALANSEPOSTER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående.

Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Avskrivbart EDB-utstyr, programvare, inventar og avskrivbar innredning og transportmidler er bokført til kostpris og redusert med planmessige lineære avskrivninger. Planmessige avskrivninger er klassifisert som ordinære avskrivninger under driftskostnader.

Planmessige avskrivninger utgjør for EDB-utstyr 30 %, programvare 45 %, inventar og transportmidler 20 %, og innredning 15 - 20 %.

KOMPETANSEFORPLIKTELSE

Avsetning til kompetanseforpliktelse klassifiseres som langsiktig gjeld i balansen. Dette utgjør forpliktelsen overfor forskerne i form av utbetaling av lønn når opptjent kompetansetid tas ut. Avsetningen vil knytte seg til et oppnådd resultatmål i samme periode, og føres dermed i det året hvor inntekten er opparbeidet og resultatført.

PROSJEKTER

Inntektsføring av prosjektene skjer i takt med fremdriften av prosjektene. Når vurderingen av et prosjekt viser at det vil gå med tap, gjøres det avsetning for hele det forventede tap uavhengig av fullføringsgraden.

Utført, ikke fakturert arbeid vises i balansen som kortsiktig fordring. A konto betalinger og forskudd som er mottatt fra kunder, hvor fakturering overstiger utført arbeid, vises i balansen som kortsiktig gjeld.

Noter til regnskapet pr. 31. desember 2001

NOTE 1 DRIFTSMIDLER

A: INVESTERING OG SALG: (KR. 1.000,-)

År	EDB-utstyr/ programvare		Innredning/ inventar o.l.		Sum	
	Investering	Salg	Investering	Salg	Investering	Salg
1997	1.837	0	597	213	2.434	213
1998	2.722	0	353	0	3.075	0
1999	1.265	0	313	0	1.578	0
2000	1.097	0	594	100	1.691	100
2001	736	0	193	18	929	18

B: AVSKRIVNINGER: (KR. 1.000,-)

	EDB- utstyr	Program- vare	Inventar	Innredning	Bil	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	6.984	436	2.697	4.380	306	14.803
Investeringer	736	0	158	35	0	929
Avgang	0	0	135	0	0	135
Anskaffelseskost 31.12.	7.720	436	2.720	4.415	306	15.597
Avskrevet 01.01.	5.215	413	2.029	4.380	31	12.068
Årets avskrivninger	1.249	23	291	4	62	1.629
Avgang avskrivninger	0	0	129	0	0	129
Avskrevet 31.12.	6.464	436	2.191	4.384	93	13.568
Bokført verdi 31.12.	1.255	0	532	31	213	2.031
Avskrivningssats (%)	30	45	20	20	20	

NOTE 2 PENSJONSMIDLER

Pensjonskostnader er beregnet ihht NRS om pensjonskostnader med følgende forutsetninger (i %):

Diskonteringsrente ved beregning av forpliktelsene	7.0
Fremtidig lønnsutvikling	3.3
Regulering av grunnbeløp	2.5
Forventet avkastning på midlene	8.0
Regulering av pensjoner under utbetaling	2,5
Turnover synkende med alder	15.0-0.0
Tilbøyelighet til uttak av AFP fra 62 år	0.0

A: NETTO PENSJONSKOSTNAD: (KR. 1.000,-)

Nåverdi av pensjoner opptjent i perioden	1.476
Kapitalkostnad	1.064
Forventet avkastning midler	-1.265
Årets netto pensjonskostnad	1.275
Egenbetaling	-369
Årets netto pensjonskostnad	906

B: PENSJONSMIDLER: (KR. 1.000,-)

Nåverdi av fremtidig pensjonsforpliktelse	-17.577
Pensjonsmidler pr. 31.12.2001	18.141
Ikke resultatført estimatavvik	-315
Balanseførte pensjonsmidler	249

56 personer omfattes av ordningen. Periodisert arbeidsgiveravgift er ikke hensyntatt.

NOTE 3 KUNDEFORDRINGER

Kundefordringene er oppført i balansen til pålydende og redusert med kr 0,4 million som avsetning til tap.

NOTE 4 ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

(KR. 1.000,-)	31.12.01	01.01.01
Reiseforskudd	195	76
Forskudd lønn	82	341
Lån til ansatte	22	2
Forskuddsbetalte kostnader	67	187
Totalt	366	606

NOTE 5 UTFØRT, IKKE FAKTURERT ARBEID

Utført, ikke fakturert arbeid er vurdert til det laveste av produksjonsverdi og virkelig verdi. Produksjonsverdi inkluderer direkte lønn og sosiale kostnader, andre direkte kostnader og andel indirekte kostnader.

NOTE 6 KASSE, BANK OG LIGNENDE

Inkludert i beløpet er bundne midler på konto for skatte-
trekk med kr 2,4 million.

NOTE 7 FOND FOR ANVENDT FORSKNING

Fondsmidler 01.01.	27.088
Årets overføring	4.486
Fondsmidler 31.12.	31.574

I regnskapet er følgende kostnadsført:

Tildeling i 2001	1.148
- Tildeling i 2001 som ikke vil bli benyttet	68
- Kostnadsført i 2000, men ikke benyttet i år 2001	104
Sum kostnadsført i år 2001	976

Dersom bevilgningen ikke benyttes fullt ut tilbakeføres dette til fondet. I 2001 utgjorde dette 68.000 kroner.

NOTE 8 GRUNNBEVILGNING

Det er for 2001 bevilget kr 4,2 million fra Norges forskningsråd.

NOTE 9 LØNNSKOSTNADER OG GODTGJØRELSER**A: LØNNSKOSTNADER:**

(KR. 1.000,-)	2001	2000
Lønn	32.748	31.252
Arbeidsgiveravgift	4.576	4.420
Pensjonskostnader	906	744
Andre ytelser	653	603
Totalt	38.883	37.019

B: YTELSER TIL LEDENDE PERSONER:

(KR. 1.000,-)	Daglig leder	Styret
Lønn/honorar	709	277
Pensjonsutgifter	499	0
Andre godtgjørelser	93	0

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til nærstående parter.

C: REVISOR:

Revisjonshonorar for 2001 utgjør kr 78.580 og bekreftelser og annen assistanse fra revisor utgjør kr 34.100.

NOTE 10 NETTO FINANSPOSTER

(KR. 1.000,-)

Renteinntekter	1.802
Avkastning pengemarkedsfond	549
Finanskostnader	-37
Agio	-2
Nedskrivning aksjer	-75
Netto	2.237

Kontantstrømanalyse

(KR. 1.000,-)

	2001	2000
Likvider tilført/brukt på virksomheten:		
Resultat	4.486	- 161
+ Ordinære avskrivninger	1.629	1.967
+ Nedskrivning aksjer	75	-
- Gevinst v/salg av anleggsmidler	-12	-7
= Tilført fra virksomheten	6.178	1.799
- Endring i lager, debitorer og kreditorer	-355	-43
+ Endring i andre tidsavgrensingsposter	2.144	-558
= NETTO LIKVIDITETSENDRING FRA VIRKSOMHETEN (A)	7.967	1.198

Likvider tilført/brukt på investeringer:

- Investeringer i varige driftsmidler	-929	-1.691
+ Salg av varige driftsmidler (salgssum)	18	100
+/- Endring i andre investeringer	1.175	936
= NETTO LIKVIDITETSENDRING FRA INVESTERINGER (B)	264	-655

NETTO LIKVIDITETSENDRING

FRA FINANSIERING (C)	-	-
= NETTO ENDRING I LIKVIDER GJENNOM ÅRET (A+B+C)	8.230	543
+ LIKVIDITETSBEHOLDNING 01.01.	29.621	29.078
= LIKVIDITETSBEHOLDNING 31.12.	37.851	29.621

RÅDET FOR SNF 2001**MEDLEMMER:**

Methlie, Leif B. (leder)
professor
Norges Handelshøyskole

Brunstad, Rolf Jens
professor
Norges Handelshøyskole

Lillestøl, Jostein
professor
Norges Handelshøyskole

Rognes, Jørn
professor
Norges Handelshøyskole

Aase, Magnhild Bøyum
hovedbibliotekar
Norges Handelshøyskole

Åvitsland, Geir
avdelingsdirektør
Finansdepartementet

Kallevig, Anthony
stf.avd.leder
Landsorganisasjonen i Norge

Krohn, Conrad
direktør
Krohn Consulting AS

Rønneberg, Carl E.
adm. direktør
BKLF, NBL

Wilhelmsen, Randi
avdelingsdirektør
Nærings- og handelsdepartementet

Haugland, Kristen
avdelingsdirektør
Universitetet i Bergen

Jakobsen, Stig-Erik,
forsker SNF

Steckmest, Elisabeth
forsker SNF

Edvardsen, Maria
stud. NHH NHH

STYRET FOR SNF 2001**MEDLEMMER:**

Skauge, Arne (leder)
adm. direktør
Finansnæringsens
Hovedorganisasjon

Odfjell, Johan Fredrik

Kleppe, Ingeborg A.
førsteamanuensis
Norges Handelshøyskole

Jörnsten, Kurt
professor
Norges Handelshøyskole

Schjelderup, Guttorm
(t.o.m. sommeren 2001)
professor

Steen, Frode (fra høsten 2001)
førsteamanuensis
Norges Handelshøyskole

Vareberg, Terje
adm. direktør
SpareBank1 SR-Bank

Steig, Tor
sjeføkonom
Næringslivets Hovedorganisasjon

Kjerstad, Egil
forsker SNF

Holmefjord, Kari
(vinter 2001) forsker SNF

Nesheim, Torstein
(fra våren 2001)
forsker SNF

DAGLIG LEDELSE 2001:
Per Heum Adm. dir.

FORSKNINGSLEDELSEN 2001:
Senter for internasjonal økonomi og skipsfart
Forskningsjef
Karen Helene Midelfart Knarvik

Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk
Forskningsjef Lars Sørgard

Senter for fiskeriøkonomi
Forskningsjef Rognvaldur Hannesson

Senter for strategi og ledelse
Forskningsjef Sven A. Haugland (til september 2001)
Forskningsjef Paul N. Gooderham (fra september 2001)

Senter for finansiell økonomi
Forskningsjef Frode Sættem

ADMINISTRASJONSLEDELSEN 2001:
Administrasjonssjef
Trine Gravdal Lie (til mai 2001)
Administrasjonssjef
Monica Follesø Børmo (fra mai 2001)

REVISJONSBERETNING FOR 2001

Til rådet i Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning

Arthur Andersen & Co
Statautoriserte revisorer

Strandveien 1
Postboks 4032 Drøggan
4030 Bergen

Telefon: +47 55 30 38 30
Telefax: +47 55 38 39 31
Org. nr. NO 910 187 707 MVA

Medlemsnr. av
Den norske Revisorforening

www.andersen.no

Vi har revidert årsregnskapet for Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning for regnskapsåret 2001, som viser et overskudd på kr. 4.486.000. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømsoppstilling og noteplysninger. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av stiftelsens styre og administrerende direktør. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonsskikk i Norge. God revisjonsskikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av stiftelsens formuesforvaltning og regnskaps- og interne kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- Årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for stiftelsens økonomiske stilling pr 31. desember 2001 og for resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapskikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversikkelig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

ARTHUR ANDERSEN & CO.

Jon Haugervåg
Statsautorisert revisor

Bergen,
18. mars 2002

Stasjonveien 198
Postboks 318 Kjøpmann
0213 Oslo
Telefon: 02 02 02 02
Telefax: 02 02 02 02

Kråkeråsen 1
4700 Kvernberget
Telefon: 81 82 01 00
Telefax: 81 82 01 00

Opplysningsvesenets
Postboks 446
Postboks 446
Telefon: 22 00 00 00
Telefax: 22 00 00 00

Andersensveien 100, 04, Hønefoss
Daglig ledelse: Larsen, Pål
Sjef revisor: K. J. Øst
Kontroll: K. J. Øst

Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning
Postboks 100, 4032 Drøggan
Telefon: 55 30 38 30
Telefax: 55 38 39 31

Friske formidlere

Forts. fra side 8

disse forutsetningene vet vi en del om, andre trenger vi å vite mer om. Forståelsen av de internasjonale produkt- og faktormarkedene vil bli stadig viktigere, og vi ser at dette innebærer nye krav til politikktutforming, sier Knarvik.

At forskere fungerer som premissleverandører og bidrar til å informere beslutningstakere om ulike problemstillinger, er en kjent sak. Knarvik og hennes kollegaer kan også gjerne tenke seg å bidra med anbefalinger om hvorledes man går fra generelle retningslinjer til spesi- fikk politikk.

– Jeg tror vi har noe å bidra med også der, sier hun, før hun avslutter med en sannhet som hennes senter for lenge siden har tatt konsekvensen av:

- I en globalisert verden nytter det ikke lenger å kjøre sololøp.

Fremragende fiskeriforskning

Forts. fra side 14

skjære ned fiskekvotene drastisk.

I forbindelse med naturkrefter nevner også Hannesson at det er mange uløste oppgaver når det gjelder å håndtere disse forholdene, som når man står overfor betydelig usikkerhet når det gjelder fiskebe- standene.

– Det er vanskelig å estimere deres størrelse til enhver tid, og enda vanskeligere å forutse deres utvikling, og det gjenstår mange ubesvarte spørsmål om hvordan vi skal forholde oss til denne usikker- heten, avslutter Hannesson.

En globalisert hverdag

Forts. fra side 9

ulike regioner av landet. Det kan høres banalt ut, men det er viktig å ha som en tanke i bakhodet. Videre tror jeg det i mye større grad må være et mål å få markedet til å fungere slik at både bedrifter og folk vil etablere seg og bruke sine kunnskaper i ulike deler av landet, fremholder Haaland.

Kanskje er vi i Norge litt for flinke til å tenke påbud, pålegg og forbud?

– Det som er viktig for politikerne er at vi må styre med markedet, ikke mot det. De virkemidlene man ønsker å sette inn, må virke via de markedsmekanismene vi uansett er nødt å forholde oss til.

Veivisere i en ny hverdag

Forts. fra side 16

grad, og dette bidrar til en meget høy kvalitet på tjenesteproduksjo- nen.

Likevel merkes det at beslutnings- takerene ofte sitter langt unna.

– Vår geografiske plassering er nok en ulempe. Vi kan ikke bare sette oss på trikken for å møte våre brukergrupper, sier han, med refe- ranse til bedriftsledere som ofte befinner seg på motsatt side av lan- det.

– Vår største utfordring er der- med å markere vår styrke som Norges mest kompetente miljø på vårt felt, avslutter Gooderham.

Et samfunnsøkonomisk senter

Forts. fra side 10

FREM RAG EN DE FORSKNING

- En bekreftelse på nivået på forsk- ningen kom i fjor gjennom at Einar Hope og energigruppen gikk videre i runden om forskningsrådets "Senter for fremragende forskning" med sin søknad innenfor feltet energi og miljø. Dersom vi oppnår denne tildelingen vil det få store conse- kvenser, opplyser Sørgard.

– Det vil bety av vi over en tiårs- periode vil få kanalisert 10-12 mil- lioner i året, som skal benyttes til å drive grunnforskning. I så fall skal vi fokusere på internasjonal publi- sering og tiltrekke oss internasjonalt dyktige forskere.

FREMTIDSUTSIKTENE

Hvilke forskningsfelt er det som synes å bli av størst betydning i årene fremover?

– Hvis vi ser på hvilke områder hvor vi har fått flest henvendelser det siste året, enten fra departe- menter, forskningsrådet eller andre, kan det synes som om det er to områder som peker seg ut: helse- økonomi og energi. På den annen side kommer det nå flere store forskningsprogrammer i forsknings- rådet, blant annet ett som om- handler utdanning og ett som omhandler innovasjon og nærings- utvikling.

Sørgard ser også en tendens til en dreining i prosjektporteføljen.

– Det synes som om det går mot få og store prosjekter for forsknings- rådet, og det kan og synes som om det er færre forespørsler direkte fra departementene enn det har vært tidligere. Denne utviklingen stiller enda større utfordringer til sam- arbeidet mellom ulike forskere og koordineringen på senteret, da det på stadig flere prosjekter er forsker- team snarere enn enkeltforskere som sender inn søknad på pro- sjekter.

Helse og miljø

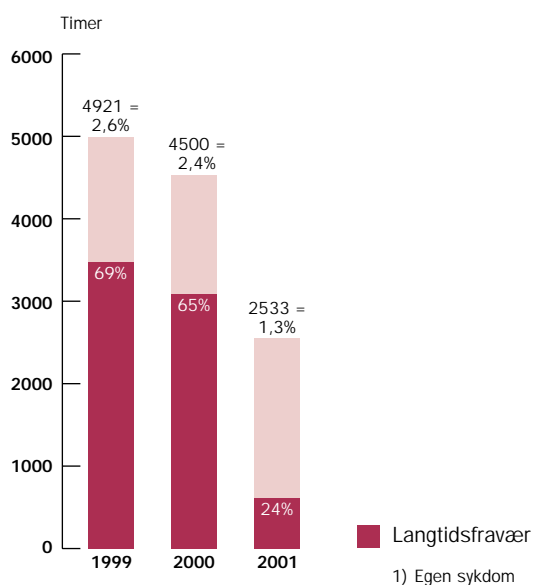
SNF har et flerfaglig miljø med 77 medarbeidere og et aktivt nettverk av ressurspersoner.

Det er en løpende utfordring å skape et arbeidsmiljø som er attraktivt og utviklende for våre medarbeidere. Gjennom målrettet arbeid i et arbeidsmiljøutvalg, samt ved å tilby fleksibel arbeidstid og gode velferdsordninger, legger vi til rette for dette.

Aktive og engasjerte medarbeidere er en forutsetning for et godt miljø. Årlige firmafester, bowlingturnering og et bedriftsfotballag er viktige elementer. SNF sin bedriftshytte på Ustaoset er flittig i bruk.

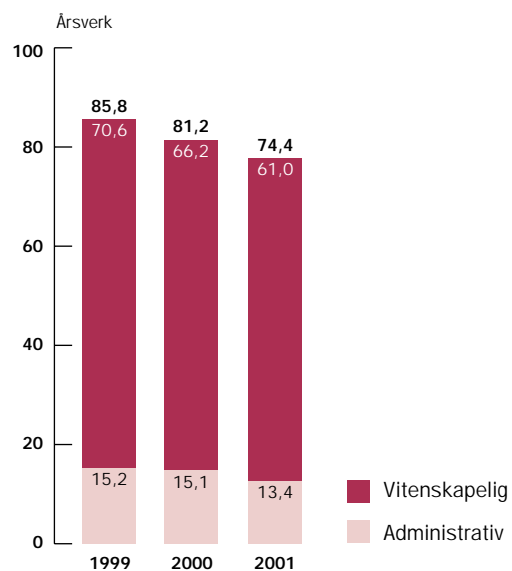
SNF har hatt en nedgang i sykefraværet de siste årene. Gjennom fortsatt fokus på medarbeidernes fysiske og psykiske helse jobber vi for å opprettholde denne trenden.

SYKEFRAVÆRET¹⁾ GÅR NED

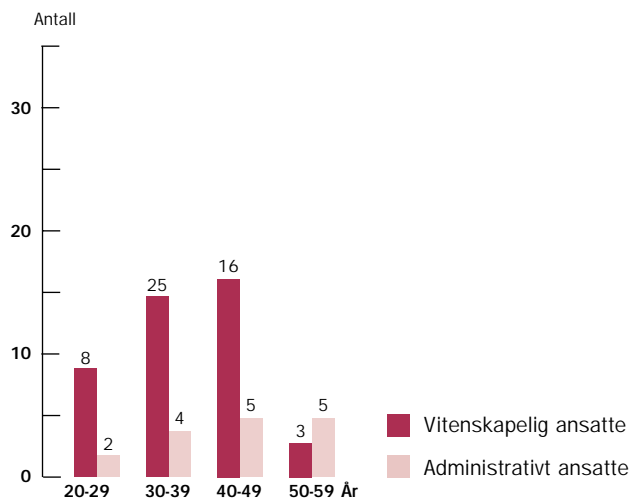

Nedgangen i sykefraværet de siste årene er i realiteten noe mindre enn det virker pga. nedgang i antall ansatte. Det er likevel en positiv utvikling, særlig for langtidsfraværet.

ARBEIDSINNSATSEN

STABEN ETTER ALDER 2001

KVINNEANDEL

ÅR	% ANDEL ¹⁾
1999	32
2000	34
2001	40

1) % av ansatte, hel- og deltid, ex permisjoner og vitenskapelige rådgivere/assosierte.

Staute karer klar til kamp

Adm. personalet
på tur

SNFs bedriftshytte på Ustaoset

Konferanser/workshops 2001 med SNF som arrangør eller medarrangør

Økonomiske utfordringer i havbruksnæringen. Senter for fiskeriøkonomi og Norske fiskeoppdretteres forening (NFF) arrangerte 18. januar i fellesskap konferansen "Økonomiske utfordringer og problemstillinger i norsk havbruksnæring". Temaene spente over blant annet produktivitets- og prisutvikling, nye arters muligheter, eierskapsformer, lønnsomhet og skattlegging. Samme dag ble det undertegnet en avtale om fremtidig samarbeid og rådgivning mellom Senter for fiskeriøkonomi og NFF.

Vårkonferansen ved Senter for fiskeriøkonomi ble holdt 28. mai. Hovedtema var "Auksjoner av fiskerettigheter". Senteret hadde invitert to utenlandske foredragsholdere til å innlede om dette temaet: Markus Vetemaa, Universitetet i Tartu, Estland og Jön Steinsson, Islands sentralbank. For øvrig bestod programmet av foredrag knyttet til forskningsprosjekter ved senteret.

Globalisering og marginalisering. SNF arrangerte en internasjonal konferanse om dette temaet 8. – 10. juni med en rekke kjente fagfolk i spissen. Faglig sett favnet konferansen vidt og tok for seg tema som økonomisk vekst i geografisk perspektiv, næringsutvikling og politikkaspekter ved økonomien.

Den sjette norske konferansen i teleøkonomi ble avholdt i Oslo 7. september med SNF som arrangør og med økonomisk støtte fra Telenor. Tema var tele og media som ingredienser i fremtidens IKT-samfunn. Foruten forelesere fra SNF og norske tele- og mediabedrifter hadde man invitert professor John Kay, London School of Economics.

Økonomisk korrupsjon i søkelyset. UD, SNF og SIØS/NHH holdt tirsdag 30. oktober en konferanse om

globalisering der kjente norske og utenlandske foredragsholdere med spisskompetanse innen sentrale globaliseringstema var samlet. Blant annet tok den kjente norsk-franske etterforskningsdommeren Eva Joly opp temaet kriminalitet og korrupsjon.

Hva kan vi gjøre med skolen? Dette var temaet på SNFs jubileumskonferanse 23. november. SNF ønsket å presentere noen økonomiske perspektiver på vårt skolesystem som var et hett tema i valgkampen, for å vise hva økonomisk forskning kan bidra med. Blant annet var professorene Erik Hanushek, Stanford University og Simon Burgess, Bristol University invitert for å diskutere om vi egentlig vet hva som skaper en god skole og hvilke erfaringer som er gjort med insentivlønner for lærere.

SNF har bidratt faglig og ytt finansiell støtte til følgende konferanser:

Endringsprosesser og konflikter i et geografisk perspektiv. Nasjonalt fagseminar for Norsk Geografisk Selskap. Bergen 19.-20. april 2001.

Workshop om spørsmål knyttet til utdanning i regi av Center for Policy Research (CEPR). Bergen, mai 2001.

The Economics of Global Aquaculture: Growth, Innovation and Trade. Internasjonal workshop om økonomiske problemstillinger relatert til havbruk. Stavanger 21.-22. mai 2001.

Developments in Structural Equation Modeling. Internasjonal konferanse i markedsføring, Pre-EMAC Seminar. Bergen 7. mai 2001.

Formidling og konferanser 2001 – en oversikt

PUBLISERTE ARBEIDER:

	2000	2001
Rapporter	83	60
CD-ROM	1	0
Arbeidsnotater	89	70
Internasj. vit. artikler	33	44
Norske vit. artikler	36	9
Øvrige arbeider	53	64
Bøker	3	1
Sum utgivelser	305	247

KONFERANSER:

	2000	2001
Fagkonferanser; presentasjon av paper	102	94
Brukerrettede konferanser; presentasjon av innlegg	85	37
Konferanser med SNF som (med-)arrangør	8	6

SNF-BULLETTIN:

	2000	2001
Antall nummer	4	4
Opplag	1700	1750

Forskningspriser 2001

Karen Helene Midelfart Knarvik er tildelt Ingvar Wedervangs forskningspris for yngre forskere for 2001.

Mette Bjørndal er tildelt Cappelen akademisk forlags fagpris for yngre forskere, FIBEP- prisen, for 2001.

Avgang og tilvekst av faglig personell 2001 (2000)

Til/fra	Avgang ¹⁾		Tilvekst ²⁾	
Næringsliv	1	(3)	1	(0)
Univ. og høyskoler	9	(6)	6	(6)
Andre forskn.inst.	0	(0)	0	(1)
Off. virksomhet	0	(0)	0	(0)
Utlandet	3	(0)	0	(3)
Annet	2	(0)	0	(0)
Nyutdannet	-		0	(2)
Sum	15	(9)	7	(12)

1) Avgang: Ansatt mer enn 6 mnd., regnet det året de formelt slutter.

2) Tilvekst: Avtale utover 6 mnd. Personer i bistilling er ikke regnet med.

Doktorgrader 2001

Håvard Ness disputerte 19. januar for doktorgraden ved NHH. Ness er forsker ved Senter for strategi og ledelse ved SNF, men har for tiden permisjon.

Leif Egil Hem disputerte 17. februar for doktorgraden ved NHH. Hem er forsker ved Senter for strategi og ledelse ved SNF.

Stig Tenold disputerte 19. oktober for doktorgraden ved NHH. Tenold har vært forsker ved SNF og er nå assosiert medarbeider knyttet til Senter for internasjonal økonomi og skipsfart.

Magnus Hatlebakk disputerte 15. juni for doktorgraden i samfunnsøkonomi ved Universitetet i Bergen. Hatlebakk er forsker ved Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk ved SNF.

Mobil- og kanalintegrerende elektronisk handel

Forts. fra side 17

posisjon vil måtte brytes opp og vike til fordel for en mer nettverksliggende organisering. Derfor er det i prosjektet trukket inn representanter fra dem som Methlie ser for seg vil bli de viktigste aktørgruppene fremover.

- Som innholdsleverandør har vi A-Pressen med oss. Den Norske Bank er med som transaksjonsleverandør, og Ericsson som leverandør av selve enhetene som telefoner og nettverk. Telenor Mobil er inne på operatørsiden. I tillegg har vi med oss to mindre selskaper som utvikler applikasjoner. Disse er Easy Park (betalingsløsninger for parkering over mobiltelefon) og Mobile Media Communications (avanserte multimediaapplikasjoner for mobiltelefoner).

LØPENDE RESULTATER

- Til i dag er det operatørene som har styrt utviklingen. Dette henger nok sammen med betalingssystemene, som igjen er tuftet mer på psykologi enn rasjonalitet, tror Methlie. Han peker på at folk synes å være villig til å betale nesten hva som helst for tellerskritt. Vi ringer blant annet inn for å stemme ut på realityfjernsyn, stemmer på beste fotballspiller på banen, og listen er mye lengre.

- Etter hvert som betalingsløsningene løsrives fra oppkoplingstid (tellerskritt), – noe som vil komme, – vil spørsmålet om hvem som eier kunden melde seg. Mange aktører ønsker nok å melde seg på i denne kampen. Hvem som går seirende ut er umulig å si.

Prosjektet er delvis bedriftsfinansiert, i tillegg til å motta midler fra Forskningsrådet. Og selv om prosjektet går over tre år, legges det stor vekt på å utvikle løpende resultater.

- Vi utvikler gjerne testtjenester, som brukerne kan prøve og gi tilbakemelding på, mens vi studerer deres atferd, sier Methlie.

Revisjonen er mer enn regler

Forts. fra side 19

- Vi fant at det var god overensstemmelse mellom våre resultater og de som tidligere var dokumentert i USA, sier Eilifsen.

- Det bekrefter at på dette området kan man si at "en revisjon er en revisjon". For eksempel fant vi som i de amerikanske undersøkelsene, at de fleste feil finnes i et begrenset antall kontoer. Ofte er feilene knyttet til manglende kvalifikasjoner og kunnskaper hos regnskapspersonalet, noe som understreker poenget ved at kvaliteten til regnskapsmedarbeiderne er en risikofaktor det er vel verdt å kartlegge for revisor.

ØKONOMISK MISLIGHOLD

Diskusjonen om hvor mye som skal kreves av revisor er også noe som opptar Eilifsen. Mange forventer at revisor skal oppdage alle typer økonomiske misligheter som oppstår i et selskap.

- Faktum er at revisjon slik det utføres i dag ikke er spesielt godt egnet til å oppdage misligheter. Ofte er det mulig for ledelsen å "overstyre" den interne kontrollen. For at revisor skal kunne oppdage dette, kreves det økt innsats i forhold til det som er typisk i dag, sier Eilifsen. Spørsmålet blir da om samfunnet er interessert i å pålegge revisor en større oppgave, noe som nødvendigvis også vil koste mer. Diskusjonen omkring dette pågår kontinuerlig.

- Tendensen er å pålegge revisor utvidede oppgaver når det gjelder oppdagelse av misligheter, sier Eilifsen.

- Likevel er det klart at revisor i dag har en betydelig forebyggende effekt når det gjelder misligheter. Du skjerper deg ekstra når du vet at det kommer en revisor inn for å se deg i kortene.

Lite senter med stort forskningsfelt

Forts. fra side 18

forskere innen bedriftsøkonomisk analyse er begrenset, og i tillegg konkurrerer SNF med instituttene ved NHH, andre høyskoler/universiteter og næringlivet om ferdige forskerekrutter. Senteret jobber derfor aktivt for å sikre rekrutteringen av faglig høyt kvalifiserte medarbeidere.

- Vi har blant annet tatt initiativet til å organisere en seminarserie innen økonomisk styring beregnet for yngre forskere, fordi vi tror på viktigheten av å etablere en møteplass for disse, sier Sættem som gjerne tar i mot en arbeidssøknad eller to.

Artikler, basert på SNF-forskning i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter med referee 2001

1. Trond Bjørndal, Veijo Kaitala, Marko Lindroos and Gordon R. Munro: "The management of high seas fisheries", *Annals of Operations Research* 94 (2000) 183-196
2. Inger Johanne Pettersen: "Hesitation and rapid action: the new public management reforms in the Norwegian hospital sector", *Scandinavian Journal of Management* 17 (2001) 19-39
3. Aasmund Eilifsen and William F. Messier, Jr.: "The Incidence and Detection of Misstatements: A Review and Integration of Archival Research", *Journal of Accounting Literature*, Vol. 19 (2000), 1-43
4. Aasmund Eilifsen, Kjell Henry Knivsflå and Frode Sættem: "Earnings announcements and the variability of stock returns", *Scandinavian Journal of Management* 17 (2001) 187-200
5. Helge Bremnes, Øystein Gjerde and Frode Sættem: "Linkages among Interest Rates in the United States, Germany and Norway", *Scandinavian Journal of Economics* 103(1), (2001), 127-145
6. Trond Bjørndal and Kristin Aarland: "Salmon aquaculture in Chile", *Aquaculture Economics & Management*, Vol. 3 (1999), No. 3, 238-253
7. Daniel V. Gordon, Rögvaldur Hannesson and William A. Kerr: "Of fish and whales; the credibility of threats in international trade disputes", *Journal of Policy Modeling* 23 (2001) 83-98
8. Ottar Mæstad: "Efficient Climate Policy with Internationally Mobile Firms", *Environmental and Resource Economics* (2001), 19: 267-284
9. Inger Johanne Pettersen: "Implementing management accounting reforms in the public sector: the difficult journey from intentions to effects", *The European Accounting Review* (2001), 10:3, 1-21
10. Inger Johanne Pettersen: "The challenge of interpreting performance in health care: a study of intensive care units in Norwegian hospitals", *Advances in Health Care Management* Vol. 2 (2001), 341-367
11. Trond E. Olsen and Petter Osmundsen: "Strategic tax competition; implications of national ownership", *Journal of Public Economics* 81 (2001) 253-277
12. Robert J. Johnston, Cathy R. Wessells, Holger Donath, and Frank Asche: "Measuring Consumer Preferences for Ecolabeled Seafood: An International Comparison", *Journal of Agricultural and Resource Economics* (2001), 26(1): 20-39
13. Frank Asche: "Testing the effect of an anti-dumping duty: The US salmon market", *Empirical Economics* (2001), 26: 343-355
14. Frank Asche: "Fishermen's Discount Rates in ITQ Systems", *Environmental and Resource Economics* (2001), 19: 403-410
15. Frank Asche, Atle Guttormsen and Sigbjørn Tveterås: "Aggregation over different qualities: Are there generic commodities?", *Economics Bulletin* Vol. 3 (2001), No. 13, 1-6
16. Øystein Gjerde, Kjell Henry Knivsflå and Frode Sættem: "The stock market and investment in the small and open Norwegian economy", *Empirical Economics* (2001), 26: 565-580
17. Leif K. Sandal and Stein Ivar Steinshamn: "A Simplified Feedback Approach to Optimal Resource Management", *Natural Resource Modeling* Vol. 14 (2001), No. 3, 419-432
18. Kjell Bjørn Nordal: "Country risk, country risk indices and valuation of FDI: a real options approach", *Emerging Markets Review* 2 (2001) 197-217
19. Øystein Foros and Bjørn Hansen: "Connecting customers and disconnecting competitors", *Journal of Network Industries* (2001), 2: 207-230
20. Øystein Foros and Bjørn Hansen: "Competition and compatibility among Internet Service Providers", *Information Economics and Policy* 13 (2001) 411-425
21. Leif K. Sandal and Stein Ivar Steinshamn: "A Bio-Economic Model for Namibian Pilchard", *The South African Journal of Economics* Vol. 69:2 (2001), 299-318
22. Trond Bjørndal and Daniel V. Gordon: "The Economic Structure of Harvesting for Three Vessel Types in the Norwegian Spring-Spawning Herring Fishery", *Marine Resource Economics*, Vol. 15 (2001), 281-292
23. Carsten Lyng Jensen: "Begrænsningen af fiskerikapacitet i "common pool" fiskerier", *Samfundsøkonomen* nr. 3 (2001), 17-20
24. Per Egil Pedersen and Herbjørn Nysveen: "Shopbot Banking: An Exploratory Study of Customer Loyalty Effects", *The International Journal of Bank Marketing*, Vol. 19 (2001), No. 4, 146-155
25. Herbjørn Nysveen and M. Lexhagen: "Swedish and Norwegian tourism web-sites: The importance of reservation services and value-added services", *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, Vol. 1 (2001), No. 1, 38-53
26. Magne Supphellen and Herbjørn Nysveen: "Drivers of intention to re-visit the web-site of well-known companies: The role of corporate brand loyalty", *International Journal of Market Research*, Vol. 43 (2001), No. 3, 341-352
27. M. Lexhagen and Herbjørn Nysveen: "An Update on the importance of reservation services and value-added services", *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, Vol. 1 (2001), No. 2, 162-166
28. Tore Leite: "Optimal financial structure: An incomplete contracting model", *Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 103 (2001), No. 4, 707-722

29. Mette Bjørndal and Kurt Jörnsten: "Congestion Management in a Deregulated Power Market", *Utilities Journal* (2001), 38-39
30. Mette Bjørndal and Kurt Jörnsten: "Zonal Pricing in a Deregulated Electricity Market", *Energy Journal*, Vol. 22 (2001), No. 1, 51-73
31. Per Egil Pedersen: "Shopbot banking: An experimental study of shopbot effects on customer loyalty", *International Journal of Bank Marketing*, Vol. 19 (2001), No. 4/5, 146-155
32. Frank Asche, Petter Osmundsen and Ragnar Tveterås: "Market Integration for Natural Gas in Europe", *International Journal of Global Energy Issues*, Vol. 16 (2001), No. 4, 300-312
33. Frank Asche and Atle G. Guttormsen: "Patterns in the Relative Price for Different Sizes of Farmed Fish", *Marine Resource Economics*, Vol. 16 (2001), No. 3, 235-247
34. Frank Asche, Helge Bremnes and Cathy R. Wessells: "Product Aggregation, Market Integration, and Relationships between Prices: An Application to World Salmon Markets: Reply", *American Journal of Agricultural Economics*, Vol. 83 (2001), 1090-1092
35. Frank Asche, Trond Bjørndal and James A. Young: "Market Interactions for Aquaculture Products", *Aquaculture Economics and Management*, Vol. 5 (2001), 5/6, 303-318
36. Leif Kristoffer Sandal, Robert W. McKelvey and Stein Ivar Steinshamn: "Fish Wars on the High Seas: A Straddling Stock Competition Model", *International Game Theory Review*, Vol. 4 (2001), 210-225
37. Lars Sørgard and Kjell Erik Lommerud: "Trade Liberalization and Cartel Stability", *Review of International Economics*, Vol. 9 (2001), No. 2, 343-355
38. Stig Tenold: "Saving a Sector – But Which One? The Norwegian Guarantee Institute for Ships and Drilling Vessels Ltd.", *International Journal of Maritime History*, Vol. 13 (2001), No. 1, 39-62
39. Øystein Thøgersen: "Reforming social security: assessing the effects of alternative funding strategies", *Applied Economics*, Vol. 33 (2001), 1531-1540
40. Hans Jarle Kind: "Gains and Losses from Trade when Countries differ in Public Knowledge Stocks", *Atlantic Economic Journal* 29 (3) (2001), 274-293
41. Torstein Nesheim: "Externalization of the core: antecedents of collaborative relationships with suppliers", *European Journal of Purchasing & Supply Management* 7 (2001) 217-255
42. Arnt Fløysand and Stig-Erik Jakobsen: "Regional diversification in the Norwegian fish processing industry", *Norwegian Journal of Geography*, Vol. 55 (2001), 17-25
43. Arnt Fløysand, Knut B. Lindkvist og Stig-Erik Jakobsen: Nordkapp. "Økonomisk praksis i et fiskeriavhengig lokalsamfunn", *Nordisk Samhøllsgeografisk Tidsskrift*, No. 31 (2001), 89-110
44. Stig Tenold: "The Harder They Come - Hilmar Reksten from Boom to Bankruptcy", *The Northern Mariner/Le Marin du Nord*, XI No 3 (July 2001) 41-54

Artikler i norske vitenskapelige tidsskrifter med referee 2001

1. Paul N. Gooderham og Svein Ulset: "Organisering av transnasjonale foretak: Beyond the M-form"?, *Beta, Tidsskrift for bedriftsøkonomi*, nr. 1/99, 67-75
2. Torstein Nesheim og Anita E. Tobiassen: "TV2 og produksjonsselskapene: utvikling gjennom langsiktige relasjoner?", *magnum, Tidsskrift for økonomi og ledelse*, nr. 2 (2001), 80-96
3. Inger Johanne Pettersen: "Fra plan til marked – noen perspektiver på sykehusreformen", *Tidsskrift for den Norske Lægeforening*, nr. 18 (2001), 121: 2186-8
4. Petter Osmundsen, Eyvind Aven og Kjell Løvås: "Risikostyring versus insentiver", *Revisjon og Regnskap*, nr. 5 (2001), 52-58
5. Nina Iversen og Leif Egil Hem: "Country-of-Origin i internasjonal markedsføring", *Beta*, nr. 2, 2001
6. Leif Egil Hem og Kjell Grønhaug: "Private merker – Tar stadig økende markedsandeler", *Magnum, Tidsskrift for økonomi og ledelse*, 4 (2001), nr. 4, 71-88
7. Kjell Henry Knivsflå: "Immateriell verdiskaping, rekneskapsføring og verdirelevans", *Beta*, Vol. 15 (2001), nr. 2, 12-24
8. Per Egil Pedersen og Leif B. Methlie: "Tjenesteintegrators forretningsmodeller i elektroniske markeder", *Magnum*, Vol. 4 (2001), nr. 1
9. Frode Steen, Siri Pettersen Strandenes og Lars Sørgard: "Det handler om norsk luftfarts framtid", *Økonomisk Forum*, Vol. 55 (2001), nr. 9, 19-22

Publikasjoner 2001

Bøker

Svein Ulset (red.):

Fra summetone til informasjonsportal.

SNF årbok 2001, Bergen: Fagbokforlaget.

Rapporter

- R01/01** Eivind Farstad:
MARKEDSUNDERSØKELSE FOR EKSPORT AV OPPDRETTSKVEITE TIL SVERIGE. Spesifikasjon av produktet oppdrettskveite, og studier av potensielle markeder i Sverige
- R02/01** Eivind Farstad:
NULLPUNKTSSTUDIE. Markedsundersøkelse for oppdrettsproduktene Kveite, Blåskjell og Røye i det profesjonelle markedet
- R03/01** Erik Døving, Beate Elstad og Sven A. Haugland:
UTVIKLING AV REALKOMPETANSE PÅ ARBEIDSPLASSEN. Uformell læring i tre norske virksomheter
- R04/01** Håvard Ness:
Interorganizational Developmental Processes: Governance and Interaction in Continuous Negotiated Agreements
- R05/01** Svenn-Åge Dahl i samarbeid med Tom Colbjørnsen, Paul Gooderham, Per Heum og Arne Selvik:
ELDRE LEDERE – RESSURSER OG KARRIERE-ALTERNATIVER. En utredning skrevet for K-bank
- R06/01** Kari Holmefjord og Elisabeth Steckmest:
Evaluering av Samferdselsdepartementets ekspressbusspolitikk
- R07/01** Per E. Pedersen:
Adopsjon av mobil handel (m-handel) – en forstudie
- R08/01** Ragnar Tveterås and George E. Battese:
The Influence of Regional Agglomeration Externalities on Efficiency in Norwegian Salmon Aquaculture
- R09/01** Erik Døving:
Acquisition of Competences in the Workplace. Human Resource Development in Statoil
- R10/01** Arngrim Hunnes:
CGE-modellering: CES-produktfunksjoner, modell-anvendelse og norsk jordbruksbasert næringsmiddelindustri
- R11/01** Inger Øydis Storebø:
Ein analyse av den grønne sertifikatmarknaden
- R12/01** Herbjørn Nysveen, Per E. Pedersen og Helge Thorbjørnsen:
Merkereelasjoner via Internett. En sammenligning av statisk nettsted, nettsted med kundefellesskap og personalisert nettsted som applikasjoner for å bygge merkerelasjoner via Internett
- R13/01** Laila Kristin Berge:
Prisdiskriminering i oligopol – en teoretisk gjennomgang og eksempler fra telemarkedet

Internett

Du finner fullstendig publikasjonsliste med flere søkemuligheter, bl.a. etter forfatter og år. Det er mulig å ta utskrift av rapportene (PDF-fil) direkte fra hjemmesiden. (Gjelder rapporter utgitt etter 01.01.2000)

www.snf.no

Rapporter, CD-ROM
Kr. 180,-

Arbeidsnotater
Kr. 80,-

Andre
Gratis

- R14/01** Helge Berger, Henrik Jensen and Guttorm Schjelderup:
To Peg or not to Peg? A Simple Model of Exchange Rate Regime Choice in Small Economies
- R15/01** Rune Jansen Hagen, Ottar Mæstad and Arne Wiig:
Economic Impacts on the Least Developed Countries of the Elimination of Import Tariffs on Their Products
- R16/01** Ivar Gaasland, Afsaneh Bjorvatn og Arngrim Hunnes:
En generell likevektsmodell med fokus på jordbruk og næringsmiddelindustri
- R17/01** Ivar Gaasland, Klaus Mittenzwei, Gjermund Nese og Arvid Senhaji:
Dokumentasjon av JORDMOD
- R18/01** Espen R. Henriksen, Karen Helene Midelfart Knarvik and Frode Steen:
Economies of Scale in European Manufacturing Revisited
- R19/01** Arild Aakvik, Afsaneh Bjorvatn, Tor Helge Holmås og Elisabeth Steckmest:
Endringer i regler for uføre- og alderspensjonister – hvordan påvirkes arbeidstilbudet for disse gruppene?
- R20/01** Stein Ivar Steinshamn, Frank Asche og Ragnar Tveterås:
En prinsipiell drøfting av effekter for norsk sjømat-eksport av reduserte handelsbarrierer
- R21/01** Lars Mathiesen:
Numerisk modellering av markeder for differensierte produkter
- R22/01** Ove Osland:
Det maritime miljøet i vest – omfang, regionale koplinger og samspillseffekter
- R23/01** Jan Gaute Sannarnes og Balbir Singh:
Organisering av transmisjonsfunksjonen
- R24/01** Christian Andersen, Balbir Singh og Inger Øydis Storebø:
Bruk av effektiviseringsfaktor ved inntektsrammeregulering av nettselskap
- R25/01** Linn Helland:
Regional Trade Agreements in the Context of WTO Focusing on World Trade of Fish
- R26/01** Frode Andrè Skjeret:
Normalavkastning og effektiv drift for nettmonopolene
- R27/01** Lars-Henrik Johansen:
Effektivitetsforskjeller mellom offentlig og privat drift
- R28/01** Lars-Henrik Johansen:
Er privat drift mest effektivt? Effektivitet i privat og kommunalt brannvesen i Danmark og Norge
- R29/01** Mette Bjørndal og Kurt Jörnsten:
Koordinering av nordiske systemoperatører i kraftmarkedet – gevinster ved bedret kapasitetsutnyttelse og mer fleksibel prisområdeinndeling
- R30/01** Kjetil Emhjellen, Magne Emhjellen and Petter Osmundsen:
Cost Estimates and Investment Decisions
- R31/01** Frank Asche, Ole Gjølberg and Teresa Völker:
Price Relationships in the Petroleum Market: An Analysis of Crude Oil and Refined Product Prices
- R32/01** Øystein Gjerde and Frode Sættem:
Real Cost Reductions in Norwegian Manufacturing and Service Industries
- R33/01** Marianne Dahl:
En markedsundersøkelse av kjøtt- og meieri-produkter i distribusjonsskjeden for matvarer
- R34/01** Egil Matsen and Øystein Thøgersen:
Designing Social Security - A Portfolio Choice Approach
- R35/01** Øystein Thøgersen:
On the Ability of the Current Government to Influence its Successor's Actions
- R36/01** Svein T. Johansen:
Kontrolltap i konsulent-klient relasjoner: Et forslag til en modell
- R37/01** Ragnar Tveterås:
Effects of Regional Agglomeration of Salmon Aquaculture on Production Costs
- R38/01** Erling Moxnes:
Value of Predicting Environmental Variation in Fishery Management
- R39/01** Håvard Ness og Sven A. Haugland:
Verdikjedeorganisering og kjedemakt i norsk dagligvarehandel
- R40/01** Stig-Erik Jakobsen, Sturla Alvheim, Olav Kvitastein og Jens Christian Hansen:
NÆRINGSUTVIKLING, STEDSUTVIKLING OG OMSTILLING. Underveisevaluering av den statlig støttede omstillingsinnsatsen i Vaksdal, Bremanger, Odda, Dalane (med Sokndal) og Glåmdal

- R41/01** Knut Crosby:
Investoraterferd i det norske aksjemarkedet
- R42/01** Per E. Pedersen og Herbjørn Nysveen:
Bruk av ulike informasjonstjenester på Internett ved produktsøk
- R43/01** Gunnar E. Christensen, Leif B. Methlie and Leif Jarle Gressgård:
Measuring the Impacts of Electronic Commerce on Business. Firm-Level Case Studies in Two Norwegian Industries
- R44/01** Frøystein Gjesdal:
Measuring Financial Performance: A Case Study
- R45/01** Stig Tenold:
Skipsfartskrisen og utviklingen i norsk skipsfart
- R46/01** Annika Jaersen Evensen:
Når gjennomføres økonomiske reformer?
- R47/01** Torstein Nesheim og Aksel I. Rokkan:
Konkurransesetting av sykehjemdrift i Oslo og Trondheim kommune: Foreløpige erfaringer
- R48/01** Frank Asche, Jessica Hartmann, Abdulai Fofana, Shabbar Jaffry and Rui Menezes:
Vertical Relationships in the Value Chain: An Analysis Based on Price Information for Cod and Salmon in Europe
- R49/01** Rikard Forslid and Karen Helene Midelfart Knarvik:
Globalization, Industrial Policy and Clusters
- R50/01** Eivind Farstad:
NULLPUNKTSSTUDIE TYSKLAND. Markedsundersøkelse for oppdrettsproduktene Blåskjell, Kveite og Røye i det tyske profesjonelle markedet
- R51/01** Per E. Pedersen:
Adoption of Mobile Commerce: An Exploratory Analysis
- R52/01** Tom Eldegard, Odd Godal and Jostein Skaar:
A Partial Equilibrium Model of the European Natural Gas Market
- R53/01** Eivind Farstad, Ole Skalpe og Sigurd V. Troye:
Finansieringssystem for dekning av fellesgoder i reiselivet
- R54/01** Siri Hege Kristoffersen:
Prising og uforstand - ein analyse av prissetjing med ufullstendig informerte konsumentar i den norske marknaden for mobiltelefoni
- R55/01** Jon Helgeland Qvale:
En økonometrisk analyse av det europeiske markedet for blåskjell, østers og kamskjell
- R56/01** Hans Jørgen Lund:
Læringsmekanismer i team og team som læringsarena
- R57/01** Heidi Gautun, Egil Kjerstad og Frode Kristiansen:
MELLOM TO SENGER? Eldre sykehuspasienter og det kommunale pleie- og omsorgstilbudet
- R58/01** Egil Kjerstad:
Essays on Public Policy and Private Incentives
- R59/01** Hege Gabrielsen:
Pasientopplevd kvalitet - en tverrsnittsanalyse av brukertilfredshet ved norske sykehus
- R60/01** Nina M. Iversen and Leif E. Hem:
Effects of Consumer Ethnocentrism on Evaluation of Foreign vs. Domestic Brands: A Study of Consumer Behavior in Southeast Europe

Arbeidsnotater

- A01/01** Christian Andersen, Tom Eldegard og Balbir Singh:
BRUKERRÅDETS ROLLE I STATNETT - En prinsipiell betenkning
- A02/01** Rolf Jens Brunstad, Ivar Gaasland and Erling Vårdal:
Deregulation of the Norwegian Market for Dairy Products
- A03/01** Magnus Hatlebakk, Einar Hope og Jostein Skaar:
Regulering av klimagassutslipp ved en deregulering av elektrisitetsmarkedene i Europa
- A04/01** Hans Jarle Kind, Karen Helene Midelfart Knarvik and Guttorm Schjelderup:
Corporate Tax Systems, Multinational Enterprises and Economic Integration
- A05/01** Magnus Hatlebakk:
Når er vertikal integrasjon lønnsomt? Fokus på en stor oppstrømsbedrift i gassmarkedet
- A06/01** Dag Standal and Bernt Aarset:
The Tragedy of Soft Choices: Capacity Accumulation and Lopsided Allocation in the Norwegian Coastal Cod Fishery
- A07/01** Anne Qvenild og Hanne Grete Ringstad:
Samarbeid og gevinster i reiselivsnæringen i Norge – Et casestudie av Colorline AS
- A08/01** Paul N. Gooderham and Svein Ulset:
KNOWLEDGE TRANSFER BETWEEN PARENT AND DEVELOPING COUNTRY SUBSIDIARIES. A Conceptual Framework
- A09/01** Tommy Staahl Gabrielsen and Steinar Vagstad:
Second-Period Pricing in a Duopoly with Switching Costs: The Effect of Size and Composition of Customer Bases
- A10/01** Frank Asche, Trond Bjørndal and James A. Young:
Market Interactions for Aquaculture Products
- A11/01** Andrés Weintraub, Carlos Romero, Trond Bjørndal and Daniel E. Lane:
Operational Research Models and the Management of Renewable Natural Resources: A Review
- A12/01** Steinar Vagstad:
Price Discrimination with Uncertain Consumers
- A13/01** Robert W. McKelvey, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
Fish Wars on the High Seas: A Straddling Stock Competition Model
- A14/01** Maurice Marchand and Fred Schroyen:
Markets for Public and Private Health Care: Redistribution Arguments for a Mixed System
- A15/01** Kenneth Fjell and John S. Heywood:
Can Exclusive Territories Limit Strategic Location Downstream?
- A16/01** Øyvind Helgesen:
Can Perceptual Measures of Customers Profitability Replace More Objective Ones?
- A17/01** A. David McDonald, Leif K. Sandal and Stein Ivar Steinshamn:
Implications of a Nested Stochastic/Deterministic Bio-Economic Model for a Pelagic Fishery
- A18/01** Eirik S. Amundsen and Jørgen Birk Mortensen:
The Danish Green Certificate System: Some Simple Analytical Results
- A19/01** Mette Bjørndal and Kurt Jörnsten:
An Analysis of a Combinatorial Auction
- A20/01** Hildegunn Kyvik Nordås:
South Africa: A Developing Country and Net Outward Investor
- A21/01** Steinar Vagstad:
Should Auctioneers Supply Early Information for Prospective Bidders?
- A22/01** Arngrim Hunnes:
Numerisk modellering av vertikale restriksjoner
- A23/01** Kjell Henry Knivsflå:
Immateriell verdiskaping, rekneskapsføring og verdirelevans
- A24/01** Anna Mette Fuglseth, Kristian Hj. Falch and Audun A. Dahl:
VisualGas: a DSS for Analyses of Gas Markets, User Manual for Version 2.0. Offentlig tilgjengelig i 2005
- A25/01** Kristian Hj. Falch and Anna Mette Fuglseth:
Preparing Input Data for the VisualGas Model, User Manual for Version 2.0. Offentlig tilgjengelig i 2005
- A26/01** Tommy Staahl Gabrielsen and Steinar Vagstad:
On How Size and Composition of Customer Bases Affect Equilibrium in a Duopoly with Switching Costs
- A27/01** Tore Nilssen and Lars Sørsgard:
The TV Industry: Advertising and Programming
- A28/01** Eli Janette Fosso og Sturla Alvheim:
Unge voksnes flyttelevalg. En gjennomgang av koblede flyttedata for seks norske kommuner

- A29/01** Inger Johanne Pettersen:
From Book-Keeping to Strategic Tools – Some Aspects on the Role of Accounting in the Scandinavian Health Care Sector
- A30/01** Frank Asche, Ola Flaaten, John R. Isaksen and Terje Vassdal:
Derived Demand and Price Relationships: An Analysis of the Norwegian Cod Sector
- A31/01** Håvard Ness og Sven A. Haugland:
Endrede forhold i norsk matvaredistribusjon og konsekvenser for strategisk orientering
- A32/01** Henri L.F. de Groot and Hildegunn Kyvik Nordås:
Trade in Information Services and Economic Development: On the Implications of ICT for Less Developed Countries
- A33/01** Øystein Foros, Hans Jarle Kind and Lars Sørgard:
International Complementarities in the Internet: Should Domestic Local Access Prices be Regulated?
- A34/01** Erik Døving, Lars-Henrik Johansen og Sveinung Skule:
Kompetanseutviklingsprogrammets første år. En foreløpig oversikt og vurdering
- A35/01** Tore Nilssen and Lars Sørgard:
Who are the Advertisers?
- A36/01** Kjell Erik Lommerud, Frode Meland and Lars Sørgard:
Unionized Oligopoly, Trade Liberalization and Location Choice
- A37/01** Trond Bjørndal:
The Competitiveness of the Chilean Salmon Aquaculture Industry
- A38/01** Carsten Eckel:
Labour Market Adjustments to Globalization: Unemployment versus Relative Wages
- A39/01** Jan Erik Askildsen and Øivind Anti Nilsen:
Markup Cyclicity, Employment Adjustment, and Financial Constraints
- A40/01** Kjell Erik Lommerud, Bjørn Sandvik and Odd Rune Straume:
Good Jobs, Bad Jobs and Redistribution
- A41/01** Kjetil Bjorvatn and Alexander Cappelen:
Income Distribution and Tax Competition
- A42/01** Carsten Eckel:
Market Integration and Market Concentration in Horizontally Differentiated Industries
- A43/01** Carsten Eckel:
Fragmentation, Efficiency-Seeking FDI and Employment
- A44/01** Giulia Faggio:
Foreign Direct Investment and Wages in Central and Eastern Europe
- A45/01** Giulia Faggio:
Location Decisions of Multinational Enterprises: the Experiences of Poland, Bulgaria and Romania
- A46/01** Giulia Faggio:
Effects of Trade and Technical Change on the Labour Market
- A47/01** Carsten Lynge Jensen and Frank Asche:
The Supply and Demand of Salmon in the EUmarket
- A48/01** Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
A Simplified Feedback Approach to Optimal Resource Management
- A49/01** Frode Kristiansen:
Internasjonalisering og lønnsomhet blant norske leverandører til olje- og gassutvinning
- A50/01** Hildegunn Kyvik Nordås:
Information Technology and Producer Services – A Source of Economic Development: The South African Case
- A51/01** Tommy Staahl Gabrielsen, Frode Steen and Lars Sørgard:
Private Label Entry as a Competitive Force? An Analysis of Price Responses in the Norwegian Food Sector
- A52/01** Magne Emhjellen, Kjetil Emhjellen and Petter Osmundsen:
Cost Overruns and Cost Estimation in the North Sea
- A53/01** Hans Jarle Kind, Petter Osmundsen and Ragnar Tveterås:
Critical Factors in Transnational Oil Companies Localisation Decisions – Clusters and Portfolio Optimisation
- A54/01** Petter Osmundsen, Magne Emhjellen and Morten Halleraker:
Transnational Energy Companies' Investment Allocation Decisions
- A55/01** Petter Osmundsen:
Optimal Petroleum Taxation – Subject to Mobility and Information Constraints

- A56/01** Magne Emhjellen, Kjell Hausken and Petter Osmundsen:
The Choice of Strategic Core – Impact of Financial Volume
- A57/01** Tommy Staahl Gabrielsen:
Trade Liberalization and Distribution
- A58/01** Ivar Gaasland, Rolf Brunstad and Erling Vårdal:
Multifunctionality of Agriculture: An Inquiry into the Complementarity between Landscape Preservation and Food Security
- A59/01** Hans Jarle Kind and Mohd Nazari Ismail:
Malaysia – The Lucky Man of Asia?
- A60/01** Øyvind Læg Reid:
Effekter av CO2-avgift på kraftmarkedet. Blir man kvitt forurensende kullkraftverk?
- A61/01** Guttorm Schjelderup:
Mergers and Acquisitions: The Way Out?
- A62/01** Kjetil Bjorvatn, Hans Jarle Kind and Hildegunn Kyvik Nordås:
The Role of FDI in Economic Development
- A63/01** Sjur D. Flåm, Ivar Gaasland and Erling Vårdal:
Equilibrium and Price Stabilization
- A64/01** Ingeborg A. Kleppe and Lena Larsson Mossberg:
Country and Destination Image - Similar or Different Image Objects?
- A65/01** Øystein Foros:
Price Competition and Interconnection Quality in the Market for Digital Network Services
- A66/01** Lars Mathiesen:
On Modeling the Market for Natural Gas
- A67/01** Inger Beate Pettersen:
A Multi-Level Perspective on the Dissolution of Business Relationships
- A68/01** Tommy Staahl Gabrielsen:
Inequality, Product Durability and the Adoption of New Technology Products
- A69/01** Gaute Torsvik:
Foreign Economic Aid; Should Donors Cooperate?
- A70/01** Karl R. Pedersen:
Foreign Aid and Incentives

Særtrykk – reprints

- 01/01** Trond Bjørndal, Veijo Kaitala, Marko Lindroos and Gordon R. Munro:
"The management of high seas fisheries", *Annals of Operations Research*, 2000, 94: 183-196
- 02/01** Ragnar Tveterås and Geir Egil Eide:
"Survival of New Plants in Different Industry Environments in Norwegian Manufacturing: A Semi-Proportional Cox Model Approach", *Small Business Economics*, 2000, 14: 65-82
- 03/01** Svenn-Åge Dahl, Øyvind Anti Nilsen and Kjell Våge:
"Work or retirement? Exit routes for Norwegian elderly", *Applied Economics*, 2000, 32, 1865-1876
- 04/01** Paul N. Gooderham and Svein Ulset:
"Organisering av transnasjonale foretak: "Beyond the M-form"?", *Beta, Tidsskrift for bedriftsøkonomi*, nr. 1/99, 67-75
- 05/01** Svein Ulset:
"Ekspansive teleselskaper: Finansiering, organisering og styring", *Beta, Tidsskrift for bedriftsøkonomi*, nr. 2/00, 43-61
- 06/01** Ottar Mæstad:
"Timber trade restrictions and tropical deforestation; a forest mining approach", *Resource and Energy Economics* 23(2001) 111-132
- 07/01** Inger Johanne Pettersen:
"Hesitation and rapid action: the new public management reforms in the Norwegian hospital sector", *Scandinavian Journal of Management*, 2001, 17: 19-39
- 08/01** Aasmund Eilifsen and William F. Messier, Jr.:
"The Incidence and Detection of Misstatements: A Review and Integration of Archival Research", *Journal of Accounting Literature*, 2000, 19: 1-43
- 09/01** Aasmund Eilifsen, Kjell Henry Knivsflå and Frode Sættem:
"Earnings announcements and the variability of stock returns", *Scandinavian Journal of Management*, 2001, 17: 187-200
- 10/01** Helge Bremnes, Øystein Gjerde and Frode Sættem:
"Linkages among Interest Rates in the United States, Germany and Norway", *Scandinavian Journal of Economics*, 2001, 103(1): 127-145
- 12/01** Trond Bjørndal and Kristin Aarland:
"Salmon aquaculture in Chile", *Aquaculture Economics & Management*, 1999, 3(3): 238-253

- 13/01** Daniel V. Gordon, Rögvaldur Hannesson and William A. Kerr:
"Of fish and whales; the credibility of threats in international trade disputes", *Journal of Policy Modeling*, 2001, 23: 83-98
- 14/01** Ottar Mæstad:
"Efficient Climate Policy with Internationally Mobile Firms", *Environmental and Resource Economics*, 19 (2001) 267-284
- 15/01** Inger Johanne Pettersen:
"Implementing management accounting reforms in the public sector: the difficult journey from intentions to effects", *The European Accounting Review* 2001, 10:3, 1-21
- 16/01** Inger Johanne Pettersen:
"The challenge of interpreting performance in health care: a study of intensive care units in Norwegian hospitals", *Advances in Health Care Management*, Vol. 2, 341-367
- 17/01** Trond E. Olsen and Petter Osmundsen:
"Strategic tax competition; implications of national ownership", *Journal of Public Economics*, 2001, 81: 253-277
- 18/01** Robert J. Johnston, Cathy R. Wessells, Holger Donath, and Frank Asche:
"Measuring Consumer Preferences for Ecolabeled Seafood: An International Comparison", *Journal of Agricultural and Resource Economics* 26(1): 20-39
- 19/01** Frank Asche:
"Testing the effect of an anti-dumping duty: The US salmon market", *Empirical Economics* (2001) 26: 343-355
- 20/01** Frank Asche:
"Fishermen's Discount Rates in ITQ Systems", *Environmental and Resource Economics* 19: 403-410, 2001
- 21/01** Frank Asche, Atle Guttormsen and Sigbjørn Tveterås:
"Aggregation over different qualities: Are there generic commodities?", *Economics Bulletin* (2001), Vol. 3, No. 13
- 22/01** Øystein Gjerde, Kjell Henry Knivsflå and Frode Sættem:
"The stock market and investment in the small and open Norwegian economy", *Empirical Economics* (2001), 26:565-580
- 23/01** Leif K. Sandal and Stein Ivar Steinshamn:
"A Simplified Feedback Approach to Optimal Resource Management", *Natural Resource Modeling*, 2001, 14(3): 419-432
- 24/01** Kjell Bjørn Nordal:
"Country risk, country risk indices and valuation of FDI: a real options approach", *Emerging Markets Review* 2(2001) 197-217
- 25/01** Øystein Foros and Bjørn Hansen:
"Connecting customers and disconnecting competitors", *Journal of Network Industries*, 2:207-230 (2001)
- 26/01** Øystein Foros and Bjørn Hansen:
"Competition and compatibility among Internet Service Providers", *Information Economics and Policy* 13(2001): 411-425
- 27/01** Leif K. Sandal and Stein Ivar Steinshamn:
"A Bio-Economic Model for Namibian Pilchard", *The South African Journal of Economics* 69(2001)2: 299-318
- 28/01** Trond Bjørndal and Daniel V. Gordon:
"The Economic Structure of Harvesting for Three Vessel Types in the Norwegian Spring-Spawning Herring Fishery", *Marine Resource Economics*, 15(2001): 281-292

Populærvitenskapelige særtrykk

- 01/01** Torstein Nesheim:
"Organisering for konkurranse i pleie- og omsorgs-
sektoren", *Forsyning, Tidsskrift for Kommune-
sektorens Innkjøpsforum*, nr. 1, 2001, 13-16
- 02/01** Torstein Nesheim og Anita E. Tobiassen:
"TV2 og produksjonsselskapene: utvikling gjennom
langsiktige relasjoner?", *magma, Tidsskrift for øko-
nomi og ledelse*, nr. 2, 2001, 80-96
- 03/01** Inger Johanne Pettersen:
"Fra plan til marked – Noen perspektiver på syke-
husreformen", *Tidsskrift for den Norske
Lægeforening*, nr. 18, 2001; 2186-8
- 04/01** Petter Osmundsen, Eyvind Aven og Kjell Løvås:
"Risikostyring versus insentiver", *Revisjon og
Regnskap*, nr. 5, 2001
- 05/01** Torstein Nesheim:
"Externalization of the core antecedents of colla-
borative relationships with suppliers", *European
Journal of Purchasing & Supply Management*
7(2001) 217-255
- 06/01** Carsten Lynge Jensen:
"Begrænsningen af fiskerikapacitet i "common
pool" fiskerier", *Samfundsøkonomen* nr. 3 (2001):
17-20
- 07/01** Bernt Aarset and Ragnar Tveterås:
"Økologisk akvakultur - noe for norske lakse-
oppdrettere? *Norsk Fiskeoppdrett*, 2001, 9: 30-32
- 08/01** Ragnar Tveterås and Bernt Aarset:
"Er det næringsklynger i norsk havbruk?", *Norsk
Fiskeoppdrett* nr. 11 (2001): 28-30
- 09/01** Petter Osmundsen and Ragnar Tveterås:
"Issues of Decommissioning", *IAEE Newsletter*,
Fourth Quarter 2001
- 10/01** Petter Osmundsen:
"EU mot norske oljeselskaper", *Dagens
Næringsliv*, 15. november 2001, s. 4
- 11/01** Frank Asche, Petter Osmundsen and Ragnar
Tveterås:
"Expected Developments in EU Energy Taxes",
Oxford Energy Forum, 47 (2001):11
- 12/01** Carsten Lynge Jensen:
"Handelsrestriksjoner i det europeiske lakse-
markedet", *Norsk Fiskeoppdrett*, nr. 20 (2001):
30-32

Forskningsledelsen ved SNF

Dersom du ønsker å ta kontakt om et faglig spørsmål eller et oppdrag, er dette de rette personene å henvende seg til.

Adm. direktør: Per Heum
Tlf.: 55 95 97 40
E-post: Per.Heum@snf.no

Senter for internasjonal økonomi og skipsfart (SIØS)

Forskningsjef: Karen Helene Midelfart Knarvik
Tlf. 55 95 95 10
E-post: Karenhelene.Knarvik@nhh.no

Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk

Forskningsjef: Lars Sørgard
Tlf. 55 95 97 23
E-post: Lars.Sorgard@nhh.no

Faggruppeledere:

Nærings- og arbeidsmarkedsøkonomi:
Frode Steen
Tlf. 55 95 92 59
E-post: Frode.Steen@nhh.no

Energiøkonomi:
Balbir Singh
Tlf.: 55 95 95 20
E-post: Balbir.Singh@snf.no

Tele- og nettverksøkonomi:
Kåre P. Hagen
Tlf.: 55 95 92 70
E-post: Kare.Hagen@snf.no

Innovasjon og regional næringsutvikling:
Grete Rusten
Tlf. 55 95 95 19
E-post: Grete.Rusten@snf.no

Offentlig sektors økonomi:
Jan G. Sannarnes
Tlf. 55 95 94 57
E-post: Jangaute.Sannarnes@snf.no

Senter for fiskeriøkonomi

Forskningsjef: Rognvaldur Hannesson
Tlf. 55 95 92 60
E-post: Rognvaldur.Hannesson@nhh.no

Forskningskoordinator: Stein Ivar Steinshamn
Tlf. 55 95 92 58
E-post: Stein.Steinshamn@snf.no

Senter for strategi og ledelse

Forskningsjef: Paul N. Gooderham
Tlf. 55 95 96 96
E-post: Paul.Gooderham@nhh.no

Forskningskoordinator: Torstein Nesheim
Tlf. 55 95 97 72
E-post: Torstein.Nesheim@snf.no

Faggruppeleder, E-handel:

Leif B. Methlie
Tlf. 55 95 92 47
E-post: Leif.Methlie@nhh.no

Senter for finansiell økonomi

Forskningsjef: Frode Sættem
Tlf. 55 95 92 72
E-post: Frode.Satttem@nhh.no

Kontoradresse:

Samfunns- og næringslivsforskning AS
Breiviksveien 40
5045 Bergen
Tlf.: 55 95 95 00
Fax: 55 95 94 39
E-post: snf@snf.no

Bestilling av enkeltpublikasjoner

Publikasjoner og faktura sendes til:

Navn: _____

Tlf: _____

Stilling: _____

Fax: _____

Inst./Firma: _____

E-post: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ Poststed: _____

Dato

Sign.

Bestillingen kan sendes pr. faks eller post til:

SNF Publikasjoner
Breiviksveien 40
5045 Bergen

Tlf: 55 95 94 00
Fax: 55 95 97 29
E-post: Publikasjon@snf.no

Abonnement på SNF Bulletin — gratis

Jeg ønsker å abonnere på SNF Bulletin (gratis)

Jeg ønsker ikke lenger å motta SNF Bulletin

Navn: _____

Stilling: _____

Inst./Firma: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ Poststed: _____

Tlf: _____ Fax: _____

E-post: _____

jeg har fått ny adresse:

(Vennligst oppgi gammel adresse til venstre)

Navn: _____

Stilling: _____

Inst./Firma: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ Poststed: _____

Tlf: _____ Fax: _____

E-post: _____

Svareddelen kan sendes pr. faks eller post til:

SNF Publikasjoner
Breiviksveien 40
5045 Bergen

Tlf: 55 95 94 00
Fax: 55 95 97 29
E-post: Publikasjon@snf.no

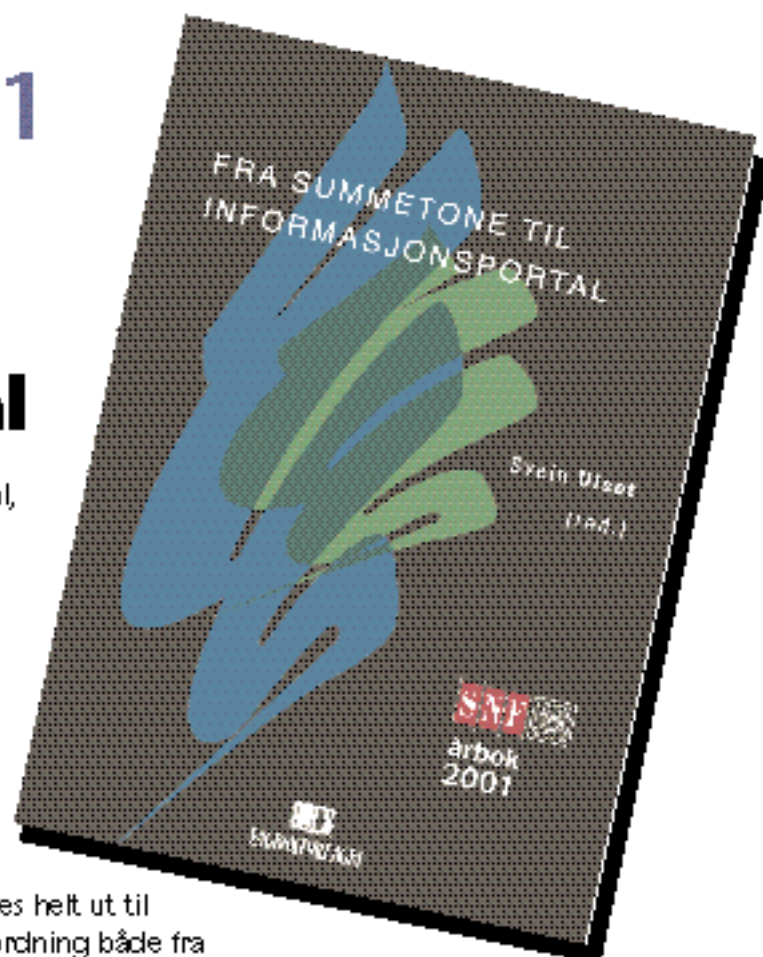
Svein Ulset (red.)

Fra summetone til informasjonsportal

I telesektoren finnes det et stort verdiskapingspotensial, men for å realisere dette potensialet trengs det ekstra samordning utover det markedene kan oppnå alene. Dette er det faglige utgangspunktet for SNFs årbok 2001.

Det store potensialet for verdiskaping skyldes dels de mange stordriftsfordelene som finnes i sektoren, dels alle maskinene, programvarene og tjenestene som er komplementære, og som dermed bidrar til å øke verdien av hverandre. At alle disse potensielle fordelene eksisterer, betyr imidlertid ikke at de realiseres helt ut til fordel for de fleste. Til dette trengs det nærmere samordning både fra bedriftenes side i form av mer forpliktende kontrakter eller tettere integrerte konsern og fra myndighetenes side i form av bedre reguleringer. Boken gir en grundig drøfting av dette og ser nærmere på de regulatoriske, organisatoriske og politiske utfordringene som knytter seg til denne delen av næringslivet.

Forfatterne har grundig kjennskap til telesektoren gjennom omfattende forskning og praksis.

Ja takk, jeg vil gjerne bestille

ANT.	TITTEL	PRIS
	Fra summetone til informasjonsportal SNF årbok 2001 – red. Svein Ulset	230,-
	The New Economy – drøm eller virkelighet? SNF årbok 2000 – red. Leif B. Methlie	198,-
	Økonomisk politikk i en turbulent verden søkono mi SNF årbok 1999 – red. Øystein Thøgersen	268,-
	Kompetanse og verdiskaping SNF årbok 1996 – red. Per Heum	216,-
	Deregulering og konkurranse SNF årbok 1997 – red. Kåre P. Hagen	265,-
	Eierskap og kapital som konkurransefaktor SNF årbok 1996 – red. Torger Reve	245,-
	Europa – forskning om økonomisk integrasjon SNF årbok 1995 – red. Victor D. Norman	195,-
	Abonnement på SNF årbok (ved bestilling av et abonnement er en automatisk tilsendt SNF årbok fra og med 2001. Ingen forskuddsbetaling eller kostnader utover pris + porto for bøkene).	

Kan sende utranverti Norge. Fagbokforlaget betaler portoen.

SVARSENDING
Avtalenr. 501147/8068

FAGBOKFORLAGET
5025 BERGEN

Navn:

Firma/institusjon:

Adresse:

Postnr.:

Poststed:

Samfunns- og næringslivsforskning AS er et selskap i NHH-miljøet med oppgave å initiere, organisere og utføre eksternfinansiert forskning. Norges Handelshøyskole, Universitetet i Bergen og Stiftelsen SNF er aksjonærer. Virksomheten drives med basis i egen stab og fagmiljøene ved NHH og Institutt for økonomi (UiB).

SNF er Norges største og tyngste forskningsmiljø innen anvendt økonomisk-administrativ forskning, og har gode samarbeidsrelasjoner til andre forskningsmiljøer i Norge og utlandet. SNF utfører forskning og forskningsbaserte utredninger for sentrale beslutningstakere i privat og offentlig sektor. Forskningen organiseres i programmer, prosjekter og enkeltoppdrag av langsiktig og mer kortsiktig karakter. Alle publikasjoner er offentlig tilgjengelig.